

ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o.p.s.

Studijní program: N0413A050001 Ekonomika a management

Studijní obor/specializace: Specializace Finance v mezinárodním podnikání

Analýza vlivu inflace na finanční výkaznictví

Diplomová práce

Tetiana MITINA

Vedoucí práce: doc. Ing. Tomáš Krabec, Ph.D., MBA

Obsah

Úvod.....	3
1 Hyperinflace a inflace jako ekonomický jev.....	4
1.1 Podstata a charakteristika	4
1.2 Důvody vzniku inflace a hyperinflace	6
1.3 Vliv hyperinflace na ekonomiku.....	15
2 Ovlivnění finančních výkazů v důsledku vlivu inflace	27
2.1 Důvody vzniku problémů při vykazování	27
2.2 Vliv na jednotlivé položky finančních výkazů a oceňování společnosti....	29
3 Rozbor účetního vykazování podle české a mezinárodní legislativy v inflačním prostředí	36
3.1 Vývoj a porovnání účetních standardů	36
3.2 Úpravy prováděné v době inflace nebo hyperinflace.....	40
4 Analytické závěry ve vztahu k interpretaci informací obsažených ve finančních výkazech v inflačním prostředí	51
Závěr	64
Seznam literatury	66
Seznam obrázků a tabulek.....	72

Úvod

V současném světě pro získání celkového a kompletního pochopení stavu ekonomiky, její vývoje, probírajících změn a tendenci, zdrojů, které tyto změny vyvolávají, musí se sledovat hodné jevů, procesů a interakci.

Jedním z nejvíce zneklidňujících a sledovaných ekonomických jevu dnešní doby se stal jev inflace. Její vývoj delší dobu v předchozích letech netrpěl na žádné značné výkyvy i v rámci EU. Nicméně, za posledních několik let se objevovaly takové děje, které razantně ovlivnily vývoj tohoto makroekonomického ukazatele, a konkrétně růst inflace ve světovém měřítku. Zkoumání toho, jak bude ovlivněna brzká ekonomická budoucnost, předpoklady dalšího vývoje, vliv na blahobyt a ekonomický prospěch firem, se stalo jedním z hlavních témat pro spekulace, domněnky a teorie.

Jelikož, téma inflace, jako jevu, bude a je aktuální vždy, především nyní, bylo rozhodnuto prozkoumat, jak konkrétně existující inflace bude ovlivňovat finanční výkaznictví.

V teoretické části práce je vymezeno, co sebou inflace představuje, zkoumané příčiny vzniku a její dopady na stav ekonomiky státu. První kapitola se zabývá deskripcí inflaci, jako ekonomického jevu, jejích charakteristik, vývoje a významu. Druhá kapitola se věnuje primárně deskripci vlivu inflace na finanční výkazy podniků.

V praktické části jsou zohledněna pravidla a principy účetního vykazování a následně závěry k interpretaci informací, získaných z finančních výkazů. Třetí oddíl se zabývá komparací mezinárodních a českých účetních standardů, dedukcí výhod a nevýhod použitých metod. Ve čtvrtém oddílu je představena analýza účetních informací, obsažených ve výkazech v inflačním období, dedukce dat zkreslených inflací.

V diplomové práci jsou použity matematické metody a syntéza pro identifikaci vlivu inflace na účetní data.

1 Hyperinflace a inflace jako ekonomický jev

1.1 Podstata a charakteristika

V tržním hospodářství stále probíhají různé změny, které především mohou být spojené se cenami zboží a služeb, které se mohou kdykoli měnit. Některé ceny rostou, jiné klesají. Ale k inflaci dochází, pokud rostou ceny zboží a služeb celkově, znamená to, že změny cen musí proběhnout nejen u jednotlivých položek. Jinými slovy, je možné tento jev popsat tak, že za 1 euro je možné si dnes koupit méně než včera, z čehož vyplývá, že inflace v průběhu času snižuje hodnotu měny. Nicméně, je důležité poznamenat, že inflace se může a také vyskytuje v dokonale zdravé ekonomice. Odvozuje se z indexu spotřebitelských cen, indexu výrobců nebo celého HDP (ECB, © 2023).

Když se dnes mluví nebo diskutuje o „inflaci“, je tím myšleno „zvýšení spotřebitelských cen“. Původně však tento termín označoval nárůst množství peněz (včetně bankovního úvěru).

Milton Friedman je často citován, když se mluví o označení inflace: „Inflace je vždy a všude peněžní fenomén“. V kontextu řečeného je třeba uvést, že citace dále říká „v tom smyslu, že [cenová inflace] je a může být produkována pouze rychlejším nárůstem množství peněz než výstupu“.

Ačkoli ekonomové diskutovali o přesnosti Friedmanova slavného tvrzení, historické záznamy ukazují, že epizody rychlé cenové inflace (téměř) jdou vždy ruku v ruce s rychlou peněžní inflací. Jinými slovy, pokud existuje skutečná hyperinflace, pak je vždy zapojen vládní tisk peněz (Murpy, 2021).

Protože inflace není jednoduchým fenoménem – je velice komplexní, pokud jde o vyznačení jejího typu, může být členěna podle různých faktorů a charakteristik.

Jednou z charakteristik, podle které se dá přiřadit k inflaci určitého druhu je její rychlost, která se může hodně lišit. V některých případech se ceny zvyšují o zvládnutelná 2 % ročně, což povzbuzuje jednotlivce, aby investovali své peníze, aby si udrželi jejich hodnotu. V jiných případech může inflace nastat katastrofálně rychle, nebo dokonce může být záporná.

Opačná nebo záporná inflace se jmenuje deflace, jde o situaci, kdy ceny klesají. To se může stát například tehdy, když bublina aktiv praskne. Jakmile deflace začne, je těžší ji zastavit než inflaci. Může to být pro ekonomiku škodlivé, protože lidé budou odkládat nákupy, protože čekají na nižší ceny.

Dalším typem je mírná inflace. Nastává, když ceny rostou pomalu. Když se ceny zvýší o 2 % nebo méně, prospívá to hospodářskému růstu. Tento jev je normální pro zdravou ekonomiku. Tento druh mírné inflace nutí spotřebitele očekávat, že ceny budou nadále růst, což zvyšuje poptávku. Spotřebitelé nakupují nyní, aby překonali budoucí vyšší ceny, a tak mírná inflace pohání ekonomickou expanzi. Z tohoto důvodu ČNB stanovila jako cílovou míru inflace 2 %, to přispívá k udržování cenové stability, usměrňuje inflační očekávání a je jedním z předpokladů pro zdravý ekonomický růst (Česká Národní Banka, © 2023).

Chodící typ inflace (walking inflation) je rychlejší než mírná inflace, ale ne tak rychlá jako prudká nebo hyperinflace. Je škodlivá pro ekonomiku, protože příliš rychle ovlivňuje hospodářský růst. Lidé začnou nakupovat více, než potřebují, aby se vyhnuli zítřejším mnohem vyšším cenám. Tento zvýšený nákup pohání poptávku ještě dále a dodavatelé často nestíhají držet krok. Ještě důležitější je, že ani nemohou držet krok mzdy zaměstnanců.

Když inflace vzroste na 10 % nebo více, může to být pro ekonomiku velmi škodlivé. Peníze ztrácejí hodnotu tak rychle, že příjmy podniků a zaměstnanců nemohou držet krok s náklady a cenami. Zahraniční investoři se zase vyhýbají zemi, kde k tomu dochází, při čemž je zbavují o potřebný kapitál. Ekonomika se stává nestabilní a vládní představitelé ztrácejí důvěryhodnost. Z tohoto důvodu je hlavním cílem mnoha centrálních bank, vyhnout se prudké inflaci.

Hyperinflace je z velké části fenomén 20. století, přestože katastrofální měnové experimenty se znehodnocením mincí a tiskem papírových peněz mají více než bohatou prehistorii, přičemž k nejranějším případům došlo – možná nepříliš překvapivě – již krátce poté, co byly mince a papírové peníze vymyšleny (Kábrt, 2022).

K hyperinflaci dochází, když ceny vyletí raketově o více než 50 % za měsíc. (Webber, 2022). Podle další definice je hyperinflace meziroční cenový růst o 500 % (Kábrt, 2022).

Ve skutečnosti většina příkladů hyperinflace nastává, když vlády tisknou peníze. Jedním z nejextrémnějších příkladů je Maďarsko, kde se v roce 1945 ceny každých 15 hodin zdvojnásobovaly. Venezuela bojuje se záchvatem hyperinflace od počátku roku 2010 (Webber, 2022).

Protože hyperinflace je příkladem extrémního vývoje inflaci a znehodnocení měny, což přináší její negativní vliv na celkový blahobyt státu několikanásobně citelněji, bude zkoumána dále ve větším detailu.

Hyperinflace se dá popsat jako neuspořádaný ekonomický vývoj, který vede k úplnému psychologickému odmítnutí suverénní měny (Cullen, 2011).

Za její hlavní znaky je považováno následující:

- Obyvatelstvo preferuje držení svého bohatství v nepeněžních aktivech či v relevantně stabilní cizí měně, částky držené v místní měně jsou ihned investovány, aby zůstala zachována kupní síla.
- Obyvatelstvo uvažuje o peněžních částkách nikoli v podmínkách místní měny, ale v podmínkách relativně stabilní cizí měny; ceny mohou být stanoveny v této měně.
- Koupě a prodeje se uskuteční v cenách, které kompenzují očekávanou ztrátu kupní síly během určitého období, a to i v případě krátkého úvěrového období.
- Úrokové míry, mzdy a ceny jsou napojeny na cenový index.
- Kumulativní míra inflace během tří let činí, či převyšuje 100 % (Jílek, 2013).

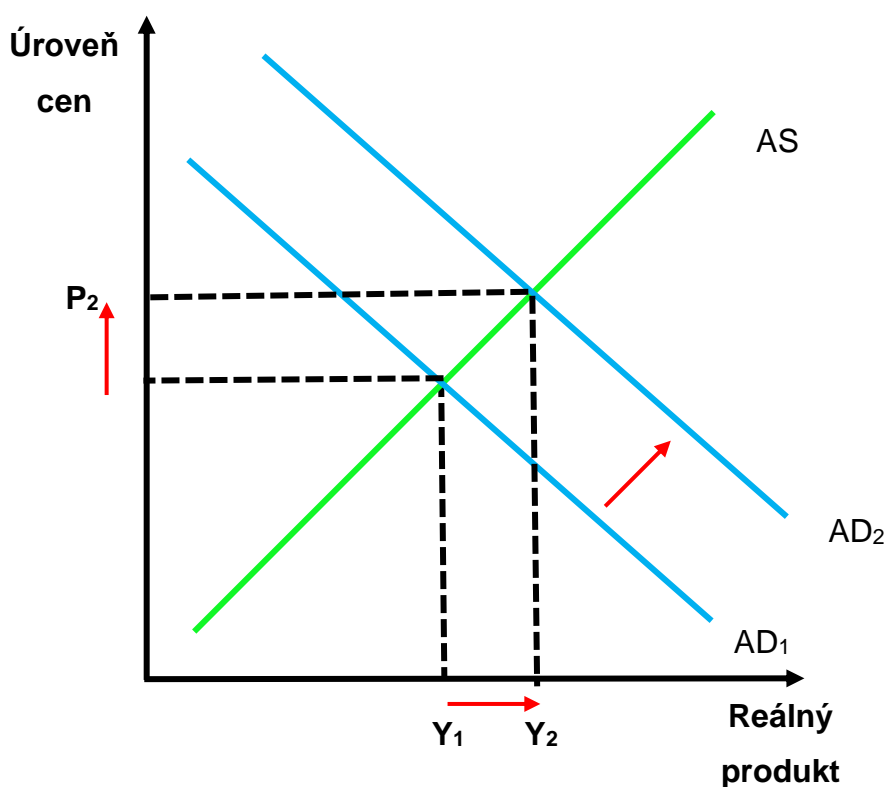
1.2 Důvody vzniku inflace a hyperinflace

Chceme-li se dostat k důvodům vzniku inflace, je potřeba definovat její druhy, které přímo souvisejí s tím, jak se inflace objevuje.

1. Poptávková inflace

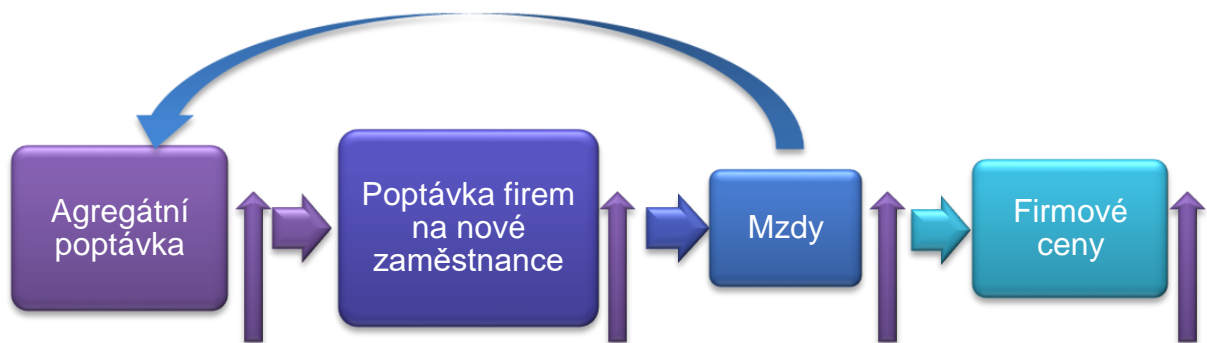
Inflace tažená poptávkou nastává, když je spotřeba zboží a služeb vyšší než dostupná kapacita potřebná k jejímu uspokojení, což jako následek zdražuje produkt nebo službu (Webber, 2022).

Firmy se zároveň budou snažit zaměstnat více pracovníků, aby uspokojily tuto mimořádnou poptávku. Se zvýšenou poptávkou po práci mohou firmy nabízet vyšší mzdy, aby přilákaly nové zaměstnance a udržely své stávající zaměstnance. Firmy mohou také zvýšit ceny svého zboží a služeb, aby pokryly své vyšší mzdové náklady. Více pracovních míst a vyšší mzdy zvyšují příjmy domácností a vedou k růstu spotřebitelských výdajů, dále zvyšují agregátní poptávku a prostor pro firmy k zvyšování cen svého zboží a služeb. Když k tomu dojde ve velkém počtu podniků a odvětví, vede to ke zvýšení inflace (Reserve bank of Australia, © 2023).

Zdroj: (Reserve bank of Australia, © 2023, vlastní zpracování)

Obr. 1 Inflace tažená poptávkou

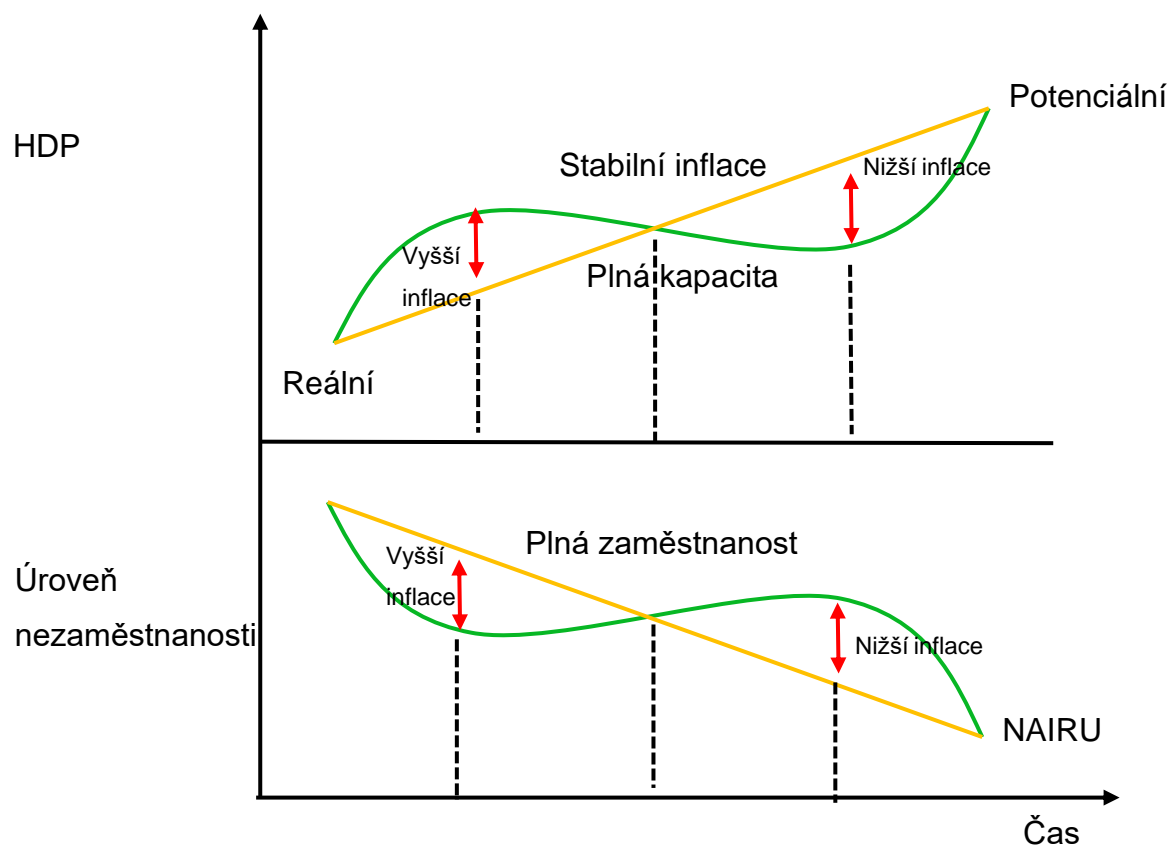
Zdroj: (Reserve bank of Ausralia, © 2023, vlastní zpracování)

Obr. 2 Procesy během inflace, tažené poptávkou

Opak se stane, když agregátní poptávka klesne; firmy, které čelí nižší poptávce, buď pozastaví nábor, nebo propustí zaměstnance, což znamená, že bude potřeba méně zaměstnanců. To vytváří tlak na růst míry nezaměstnanosti. Více pracovníků, kteří hledají práci, znamená, že firmy mohou nabízet nižší mzdy, což vytváří tlak na snižování příjmů domácností, spotřebitelských výdajů a cen jejich zboží a služeb. V důsledku toho se inflace sníží. Nabídka zboží a služeb, které lze vyrábět udržitelným způsobem, je také známá jako potenciální produkt nebo plná kapacita ekonomiky. Na této úrovni výstupu jsou výrobní faktory, jako je práce a kapitál (což zahrnuje stroje a zařízení, které firmy používají k výrobě svého zboží a služeb), využívány co nejintenzivněji, aniž by vytvářely tlak na zvyšování inflace. Když agregátní poptávka překročí potenciální produkt ekonomiky, bude tlačit na růst cen. Když je agregátní poptávka pod potenciálním produktem, bude tlačit na snižování cen.

Protože existuje úroveň výstupu, kde je inflace stabilní, existuje také úroveň míry nezaměstnanosti, která je v souladu se stabilní inflací. Je známá jako míra nezaměstnanosti nezrychlující se inflace (Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment nebo zkráceně NAIRU). Když je nezaměstnanost pod tímto bodem, inflace se zvýší a když je nad - inflace se sníží (Reserve bank of Ausralia, © 2023).

Zdroj: (Reserve bank of Ausralia, © 2023, vlastní zpracování)

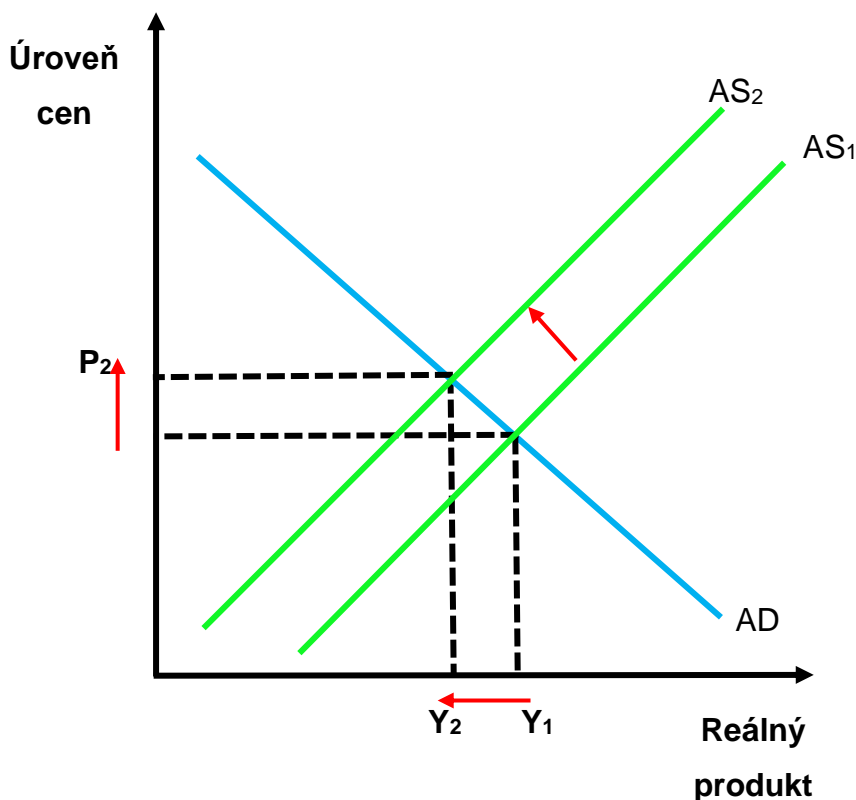
Obr. 3 Volná kapacita a inflace

2. Nákladová inflace

Tento typ inflace nastane, když je výroba zboží nebo poskytování služeb dražší. To může být způsobeno rychle rostoucími mzdami nebo náklady na materiál (Webber, 2022).

Protože firmy čelí vyšším nákladům na výrobu každé jednotky výstupu, mají tendenci produkovat nižší úroveň výstupu a zvyšovat ceny svého zboží a služeb. To může mít efekty toku tím, že tlačí nahoru ceny jiného zboží a služeb. Například zvýšení ceny ropy, která je hlavním vstupem v mnoha odvětvích ekonomiky, zpočátku povede k vyšším cenám benzínu. Vyšší ceny benzínu však také zdraží přepravu zboží z jednoho místa na druhé, což zase povede ke zvýšení cen položek, jako jsou potraviny. Nákladová inflace může také vzniknout v důsledku přerušení dodávek v konkrétních odvětvích – například kvůli neobvyklému počasí nebo

přírodním katastrofám. Pravidelně objevují cyklóny a dochází k záplavám, které poškozují velké objemy zemědělské produkce a vedou k výraznému nárůstu cen zpracovaných potravin a jídel s sebou i jídel v restauracích, což má za následek přechodná období vyšší inflace (Reserve bank of Australia, © 2023).

Zdroj: (Reserve bank of Australia, © 2023, vlastní zpracování)

Obr. 4 Nákladová inflace

3. Inflace mezd

V jiných případech může růst mezd způsobit růst cen v celé ekonomice. V tomto případě musí společnosti platit svým zaměstnancům více a tyto zvýšení často přenášejí na spotřebitele, což způsobuje inflaci cen zboží a služeb.

K inflaci mezd dochází, když mzdy pracovníků rostou rychleji než životní náklady. Může se to stát, když je nedostatek pracovníků, nebo v jiných situacích, kdy se mzdy rychle zvedají.

4. Stagflace

Stagflace nastává, když ekonomický růst stagnuje, ale ceny stále rostou.

Tato kombinace se zdá být rozporuplná, ale stalo se to v 70. letech, kdy Spojené státy Americké opustily zlatý standard. Jakmile hodnota dolaru již nebyla vázána na zlato, prudce klesla. Zároveň raketově vzrostla cena zlata. Stagflace neskončila, dokud předseda Federálního rezervního systému Paul Volcker nezvýšil sazbu Fed fondů na dvoucifernou hodnotu a ta zůstala dostatečně dlouho, aby to rozptýlilo očekávání další inflace (Webber, 2022).

5. Importovaná inflace

Pohyby směnných kurzů mohou také ovlivnit ceny a ovlivnit výsledky inflace. Pokles hodnoty domácí měny – tedy znehodnocení – zvýší inflaci dvěma způsoby.

Za prvé, ceny zboží a služeb, vyráběných v zámoří rostou ve srovnání s těmi, které jsou vyráběny doma. V důsledku toho spotřebitelé platí více za nákup stejných, ale dovážených produktů a firmy, které ve svých výrobních procesech spoléhají na dovážené materiály, platí více za nákup těchto vstupů. Růst cen dováženého zboží a služeb přímo přispívá k inflaci prostřednictvím nákladového kanálu.

Za druhé, znehodnocení měny stimuluje agregátní poptávku. Dochází k tomu proto, že vývozy se pro cizince stávají relativně levnějšími, což vede ke zvýšení poptávky po vývozu a vyšší agregátní poptávce. Domácí spotřebitelé a firmy zároveň snižují spotřebu relativně dražších dovozů a přesouvají své nákupy směrem k domácímu zboží a službám, což opět vede ke zvýšení agregátní poptávky. Toto zvýšení agregátní poptávky vytváří tlak na domácí výrobní kapacitu a zvyšuje prostor pro domácí firmy i zvyšovat ceny. Tato zvýšení cen nepřímo přispívají k inflaci prostřednictvím poptávkového kanálu.

Pokud jde o dováženou inflaci, směnný kurz má větší vliv na inflaci prostřednictvím svého vlivu na ceny zboží a služeb, které se vyvážejí a dovážejí (známé jako obchodovatelné zboží a služby), zatímco ceny neobchodovatelného zboží a služeb závisí více na domácím vývoji (Reserve bank of Australia, © 2023).

6. Dočasné faktory

Míra inflace se také může zvýšit v důsledku dočasných faktorů, jako je zvýšení nepřímých daní. Pokud se zvýší sazba DPH ze 17,5 % na 20 %, veškeré zboží,

podléhající DPH bude o 2,5 % dražší. Tento růst cen však potrvá pouze rok. Nejde o trvalý účinek (Pettinger, 2021).

7. Inflační očekávání

Inflační očekávání jsou přesvědčení domácností a firem o budoucím růstu cen. Jsou důležité, protože očekávání ohledně budoucího růstu cen mohou ovlivnit současná ekonomická rozhodnutí, která mohou ovlivnit skutečné výsledky inflace. Pokud například firmy očekávají, že budoucí inflace bude vyšší, a budou jednat na základě těchto přesvědčení, mohou zvýšit ceny svého zboží a služeb rychlejším tempem. Podobně, pokud pracovníci očekávají, že budoucí inflace bude vyšší, mohou požadovat o vyšší mzdy, aby vyrovnali očekávanou ztrátu své kupní síly. Toto chování, někdy nazývané „psychologie inflace“, může přispět k vyšší míře skutečné inflace, takže očekávání ohledně inflace se sama naplní. Vzhledem k tomu, že inflační očekávání mohou ovlivnit skutečné nastavení cen a mezd, tj. do jaké míry jsou inflační očekávání „ukotvena“, důsledky pro budoucí výsledky inflace.

Pokud například domácnosti a firmy očekávají, že se inflace někdy v budoucnu vrátí k inflačnímu cíli centrální banky, bez ohledu na to, jaká je aktuální inflace, popisujeme jejich očekávání jako „ukotvená“ v inflačním cíli. Když jsou očekávání ukotvena, období vyšší inflace, možná v důsledku události, která tlačí náklady – nepříměje domácnosti a firmy ke změně chování a v důsledku toho se inflace pravděpodobně nakonec vrátí ke svému cíli.

Pokud se však inflační psychologie domácností a firem posune a inflační očekávání se vzdálí inflačnímu cíli centrální banky (tj. stanou se „neukotvenými“), období vyšší inflace bude trvalé, protože domácnosti a firmy budou očekávat, že inflace bude vyšší v budoucnosti a přizpůsobí tomu své chování. V důsledku toho je pro centrální banku mnohem snazší řídit inflaci, pokud jsou inflační očekávání spíše ukotvená než neukotvená (Reserve bank of Australia, © 2023).

K hyperinflaci obvykle nedochází v důsledku jediného faktoru, ale spíše jako kombinace různých ekonomických a politických faktorů (Munich Business School, © 2024).

Ale nejčastějšími příčinami hyperinflace jsou:

1. Nadměrná nabídka peněz

Centrální banky obecně kontrolují obíhající nabídku peněz. Za okolností, které historicky zaručují nárůst peněžní zásoby – jako je recese nebo deprese – mohou centrální banky zvýšit množství obíhajících peněz. Záměrem této akce je povzbudit banky, aby půjčovaly, a spotřebitele a podniky, aby si půjčovaly a utrácely.

Pokud však nárůst peněžní zásoby není podporován ekonomickým růstem – měřeno hrubým domácím produktem (HDP) – může dojít k hyperinflaci. Pokud HDP – měřítko produkce ekonomiky – neroste, podniky zvyšují ceny, aby zvýšily zisky a udržely se nad vodou.

Protože spotřebitelé mají více peněz, platí vyšší ceny a živí inflaci. Pokud bude ekonomický výstup nadále stagnovat nebo se snižovat a inflace neustále roste, společnosti účtují více, spotřebitelé platí více a centrální banka tiskne více peněz. Nastává cyklus zvyšující se míry inflace, který vede k hyperinflaci.

2. Poptávková inflace

Inflace tažená poptávkou je scénář, ve kterém se agregátní poptávka stane příliš vysokou pro agregátní nabídku. To rychle zvyšuje ceny, protože není k dispozici dostatek zboží a služeb, které by uspokojily nárůst celkové poptávky ze strany spotřebitelů a podniků (Kenton, 2022).

Téměř ve všech případech je hyperinflace konzistentní řada vzácných exogenních okolností:

- Postoupení měnové suverenity (obvykle ve formě dluhu denominovaného v zahraničí, navázání měny atd.).
- Mimořádně neobvyklé sociální okolnosti (válka, změna režimu atd.).
- Velmi nízká míra důvěry ve vládu během změny režimu (vysoká nedůvěra veřejnosti).
- Neefektivní vládní reakce nebo bující korupce.
- Vznětlivé politické prostředí.
- Kolaps domácí ekonomiky.
- Zhroucení daňového systému.

Nejpozoruhodnějšími prostředními zahrnujícími hyperinflaci jsou válka, změna režimu, vládní korupce, kolaps produkce a postoupení měnové suverenity. Války jsou ze zřejmých důvodů pro společnost obzvláště rušivé. Být na prohraném konci války je nejen rušivé, ale také katastrofální. Není divu, že k hyperinflaci dochází ve válkou zmítaných zemích, protože daňový systém má tendenci selhat, když občané začnou pochybovat o tom, zda jejich vláda bude či nebude v nadcházejících letech existovat. Občanské války měly tendenci vést k hyperinflaci, protože daňový systém se hroutí a emitent měny nadále utrácí na financování své ztráty.

Změny režimu jsou stejně rušivé. I když mohou být v dlouhodobém horizontu velmi prospěšné, změny režimu mají tendenci shodovat se s hyperinflací kvůli skutečnosti, že nová vláda je vítána s velkou skepsí. Nejistota v takovém prostředí je mimořádná. To bylo nejpozoruhodnější po první světové válce, kdy několik změn režimu v Evropě nakonec vedlo k hyperinflaci.

Nekontrolovatelná vládní korupce je dalším vysoce destruktivním prostředím. Měna je založena na dohodě mezi veřejným a soukromým sektorem. Pokud je jedna strana této dohody považována za zkorumpovanou, druhá strana pravděpodobně nebude chtít od smlouvy odstoupit. Zimbabwe je příkladem korupce a špatného řízení domácí ekonomiky. Dalším primárním viníkem hyperinflace je postoupení měnové suverenity. To je obecně způsobeno neschopností vlády, produktivním kolapsem nebo korupcí. Pozoruhodné případy zahrnují Argentinu, Zimbabwe a Výmarskou republiku. Postoupení měnové suverenity prostřednictvím vázané měny nebo akumulace cizího denominovaného dluhu je jistým znamením, že vláda je stále nestabilní a hrozí jí kolaps měny. Je však důležité poznamenat, že mnoho národů nemá jinou možnost, než si půjčit v cizí měně nebo svou měnu navázat. Všechny národy nemohou zůstat skutečně suverénní kvůli vnitřním a vnějším omezením. Taková situace by mohla zvýšit inherentní rizika hyperinflace a je často nevyhnutelná (Cullen, 2011).

1.3 Vliv hyperinflace na ekonomiku

1.3.1 Negativní důsledky působení hyperinflace

Pokud je v ekonomice země přítomna hyperinflace, jednou z výrazných změn v chování spotřebitelů je zvýšené hromadění zboží, tedy hromadění každodenních nezbytností.

Když je výhled pro ekonomiku negativní, spotřebitelé očekávaně zvýší své krátkodobé výdaje, aby akumulovali požadované zboží v očekávání dlouhodobého poklesu celkových výdajů (a velkého ekonomického kolapsu).

Postupem času zboží zdražuje, více podniků se zavírá a zboží denní potřeby je vzácné, protože se vláda snaží napravit ekonomiku, která se rozpadá.

Spotřebitelé často přijdou o své celoživotní úspory v důsledku devalvace měny, kdy směnná měna země ztrácí značné procento své původní hodnoty.

Kromě toho banky a další institucionální věřitelé skončí v bankrotu, protože hodnota jejich půjček se stane téměř bezcennou, což sníží množství úvěrů dostupných v zemi a množství peněz v oběhu.

Zhorší situaci také to, že spotřebitelé nakonec přestanou ukládat své peníze u finančních institucí, což vyvine ještě větší tlak na banky a věřitele.

Hodnota měny země během období hyperinflace prudce klesá, zejména v zámoří na zahraničních trzích, a domácí dovozci také produkují méně příjmů (a zisků), protože náklady na zahraniční zboží jsou příliš vysoké na to, aby byly jejich obchodní modely udržitelné.

Z pohledu cizích zemí zhroucení hodnoty měny země činí export dostupnějším – ale tyto výhodné úspory jsou na úkor země, která prochází hyperinflací.

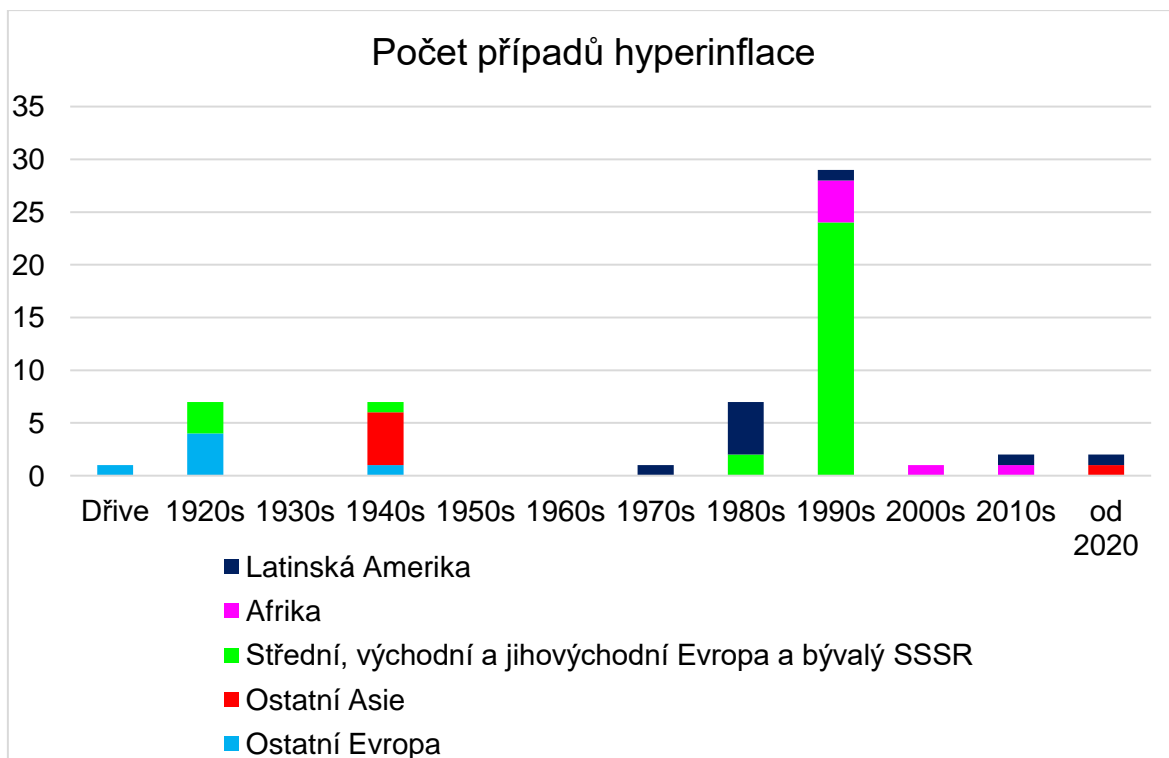
K sumarizaci výše uvedených informací je možné říci, že hyperinflaci charakterizují zvýšené ceny, devalvovaná měna, více bankrotů, nižší kupní síla mezi spotřebiteli a nedostatek zboží, jako jsou potraviny (Wall street prep, 2024).

Výzkum Jose Fajardo a Manuely Dantas ukazuje, že prožití hyperinflace může dlouhodobě ovlivnit chování lidí, což ovlivní jejich budoucí finanční rozhodnutí. Článek výše zmíněných ekonomů využívá jedinečný makroekonomický experiment – hyperinflační událost v 80. a 90. letech v Brazílii – ke studiu dopadu této extrémní události na chování při spoření a investování. Významná zjištění vyplývají z analýzy dvou různých souborů dat. Jednotlivci, kteří byli v období vysoké inflace ve svých formativních letech (18 až 25 let), mají tendenci se vyhýbat investování do rizikovějších aktiv, jako jsou akcie, ve srovnání s jednotlivci jiného věku. Dále bylo zjištěno, že tito jednotlivci nejen drží méně rizikových aktiv, ale je u nich také menší pravděpodobnost, že budou spořit do budoucna. Tento důkaz je v souladu s hypotézou, že velké ekonomické otřesy mohou mít dlouhodobý vliv na preference jednotlivců a odpovídají hypotéze ovlivnitelných let, která říká, že právě během těchto let života jednotlivci utvářejí své základní hodnoty.

Účinky zjištěné v této studii jsou reprezentativní pro brazilskou populaci, takže účinek přesahuje ekonomický význam každé jednotlivé volby. Pochopení původu spořicího chování jednotlivců je důležité, zejména v zemi s velmi nízkou mírou hrubých úspor. Ukazuje, že jediná událost v ekonomice země může mít velké důsledky pro osobní finanční rozhodnutí. Například změna chování při spoření může podstatně ovlivnit spoření na důchod (Fajardo, Dantas, 2018).

Jak již bylo zmíněno, hyperinflace obvykle následuje po významném otřesu nebo změně, jako je válka, převrat, rozpad impéria nebo vytvoření nových států. Většina zemí hyperinflaci nikdy nezažila, zatímco k téměř všem zaznamenaným případům došlo v jednom ze tří úzkých historických období – po obou světových válkách a po pádu socialistického bloku v 90. letech 20. století. Podle dříve uvedené meziměsíční definice, sestavili Hanke a Krus (2012) nejměrodatnější přehled moderních případů hyperinflace (obrázek 5). Jejich původní soupis 56 případů – z nichž pouze hyperinflace ve Francii v roce 1795 a hyperinflace v Zimbabwe v roce 2008 se neudály ve 20. století – se mezitím rozšířil o hyperinflaci ve Venezuele v roce 2016 a hyperinflaci v Libanonu v roce 2020 (Kábrt, 2022).

Zdroj: (Kábrt, 2022, vlastní zpracování)

Obr. 5 Počet případů hyperinflace

První případy hyperinflace v mírovém období následovaly po „dekádě inflace“ v 70. letech 20. století. Většina případů hyperinflace mimo výše uvedená tři historická období, včetně hyperinflace v Chile, Nikaragui, Peru, Zairu a Angole ke konci 20. století, byla i tak spojena s nepokoji, jako byly občanské války, převraty nebo krachující státy. Jelikož za těchto okolností nebyly vlády schopné financovat veřejné výdaje daněmi nebo dluhem, začaly čerpat půjčky od centrální banky. První skutečně „mírová“ hyperinflace začala v roce 1984 v Bolívii a byla zapříčiněna dramatickým poklesem fiskálních příjmů (z velké části kvůli vnějším důvodům) a měnovým financováním extrémně vysokého schodku ze strany vlády. Pokus vlády získat cizí měnu na obsluhu cizoměnového dluhu administrativním převodem vkladů v cizí měně na místní měnu odstartoval rychlý odliv kapitálu, který potopil místní měnu a vyvolá nekontrolovatelný růst cen. Proinflační veřejné finance, i když už byly většinou spojené s domácími faktory, byly také klíčovým faktorem hyperinflace v Argentině a Brazílii na konci 80. let 20. století. V obou zemích nebyla inflační spirála náhlá, ale spíše jí předcházelo dlouhé období vysokého a déletrvajícího cenového růstu. Na pozadí rychle postupující globalizace v polovině 90. let 20. století nastoupilo celosvětové dezinflační prostředí a hyperinflace v 21.

století do značné míry zmizela. Jediné výjimky se objevily v zemích, které se vzeprly novému mezinárodnímu hospodářskému řádu omezením kapitálových toků – Zimbabwe a Venezuela, a v mezinárodně izolované Severní Koreji (Kábrt, 2022).

1.3.2 Příklady států, které zažily hyperinflaci

Hyperinflace může dosahovat tisíc procent a nést sebou vážné destruktivní následky pro ekonomiku státu, ve kterém působí. V tabulce 1 jsou uvedeny příklady států, které zažily hyperinflaci, včetně toho, co ji způsobilo a jak následně byla řešena.

Tab. 1 Státy, které zažili hyperinflaci

Stát/rok	Nejvyšší dosažená inflace za měsíc	Důvod	Řešení
Řecko/1944	13,800%	<p>Druhá světová válka, která zemi zatížila dluhy a znemožnila její obchod.</p> <p>Očekávání budoucí inflace v roce 1943 způsobilo, že Řekové odmítli přijmout měnu a vláda začala platit zlatými franky, což dále povzbudilo veřejnost, aby držela bohatství v neměnových formách.</p> <p>Snížení důvěry v drachmu, čímž se snížil elasticity a poptávky po domácí měně.</p>	<p>Redenominace měny (staré drachma na nové v poměru 50 miliard ku 1).</p> <p>Britové nabídli plán na stabilizaci: zvýšení příjmů prostřednictvím prodeje zboží první pomoci, úpravu konkrétních daňových sazeb, zlepšení metod výběru daní a vytvoření měnové komise pro fiskální odpovědnost.</p> <p>Na začátku roku 1947 se ceny stabilizovaly, důvěra veřejnosti byla obnovena a národní důchod vzrostl.</p>

Německo (Výmarská republika)/ 1923	29,500%	Opuštění krytí měny zlatem – financování války dluhem místo výběru na daních. Reparace museli být placený zlatem nebo cizí měnou, ne papiermarken. K nákupu cizích měn však vláda použila papírové marky kryté vládním dluhem a urychlila devalvaci své měny.	Redenominace – nahrazení papiermarken rentenmarkem, směnou v kurzu 4,2 za americký dolar a snížením 12 nul z nominální hodnoty papírové marky. Retenmark účinně stabilizoval měnu a Výmarská republika existovala až do roku 1933.
Jugoslavia/ 1992-1994	313,000,000%	Konflikt v regionu (Jugoslávské války, rozpad státu a všeobecná destabilizace), místní ekonomické krize a vládní špatné řízení.	Měnová reforma, pevný měnový kurz, tisk nového dináru (hyperinflace stala jedním z několika důvodu dalšího rozpadu Jugoslávií).
Zimbabwe/ 2006 - 2008	79,600,000,000% (vykazování inflaci státem bylo pozastaveno – spočítáno Cato Insitute)	Nekontrolovatelná inflace v zemi byla způsobena téměř výhradně špatným řízením vlády. Programy přerozdělování půdy, které zemědělcům odebíraly půdu – vážně poškodilo kapacitu země k produkci potravin, snížilo nabídku hluboko pod poptávku a v důsledku toho zvýšilo ceny. V roce 2007 došlo k extrémnímu nedostatku základních potravin,	Inflace nakonec skončila přímým zásahem ze strany Rezervní Banky Zimbabwe, která změnila cenu měny a navázala ji na americký dolar. Vláda také vydala nařízení, která zavřela burzu v zemi.

		<p>paliva a zdravotnického materiálu.</p> <p>Kontrakce ekonomiky, vážný nedostatek základního zboží a vážná selhání vládní politiky, to vše přispělo k hyperinflaci.</p>	
Maďarsko/ 1946	13,600,000,mlrd%	<p>Maďarské pengó bylo poprvé představeno po první světové válce s cílem stabilizovat ekonomiku země a korigovat inflaci země.</p> <p>Maďarský zemědělský sektor byl obzvláště tvrdě zasažen Velkou hospodářskou krizí a rostoucí dluh země donutil centrální banku devalvovat měnu, aby pokryla náklady uvolněním finanční a měnové politiky.</p> <p>Když udeřila druhá světová válka, Maďarsko bylo ve slabé ekonomické pozici a centrální banka byla téměř zcela pod kontrolou vlády; peníze byly tištěny na základě rozpočtových potřeb vlády bez jakéhokoli</p>	<p>Situace byla tak hrozná, že vláda přijala speciální měnu, která byla vytvořena výslovně pro daňové a poštovní platby a byla každý den upravována prostřednictvím rádia. Pengó bylo nakonec nahrazeno později toho roku v měnové revalvaci s novou měnou, forintem, který měl přímou konverzi na zlato a tím na jiné světové měny.</p>

		<p>finančního omezení.</p> <p>Nakonec se inflační prostředí stalo tak strašným, že mince začaly mizet z oběhu, počínaje stříbrnými mincemi, a dokonce i bronzovou a niklovou měnou, protože jednotlivé kovy se staly mnohem cennějšími než samotné mince.</p>	
--	--	---	--

Zdroj: (Toscano, 2014, vlastní zpracování)

Pro znázornění příčin, způsobu vyřešení a důsledku hyperinflace byl vybrán případ Jugoslávské hyperinflace, která je jednou z nejvyšších a nejdelších epizod v ekonomické historii, z let 1992–1994. Byla historicky jedinečná a významná kvůli svému extrémnímu vrcholu a trvání. Na svém vrcholu v lednu 1994 dosáhla měsíční míra inflace 313 milionů procent a stala se tak druhou nejvyšší zaznamenanou mírou inflace po maďarské hyperinflaci v letech 1945–1946 (tady se Zimbabwe ne počítá, protože oficiální data ohledně inflace nebyla vykazována). Jugoslávská hyperinflace navíc trvala 24 měsíců.

Vše bylo způsobeno nadměrnou peněžní zásobou, která monetizovala různé deficity, které se objevily po rozpadu země. Zjištěné kointegrační vztahy ukázaly, že růst peněz ovlivnil inflaci prostřednictvím znehodnocení měny. Samotný růst peněz, byl důsledkem ztráty kontroly centrální banky nad procesem nabídky peněz. Hyperinflace ve Svazové republice Jugoslávie, tedy Srbsku a Černé Hoře, úzce souvisela s rozpadem bývalé Jugoslávie, následnou ztrátou měnové a fiskální kontroly, válkami v regionu a komplexním mezinárodním ekonomickým embargem, uvaleným na zemi. Jak inflace nabírala na tempu, produkce ve Svazové republice Jugoslávie klesla na polovinu a fiskální deficit dosáhl 28 % HDP (Bogetić et al., 2022).

Během jugoslávské hyperinflace byly pozorovány dva jevy.

Prvním je „útěk“ od lokální měny, projevující se v poklesu reálné poptávky po penězích (nominální peníze deflované cenovým indexem), který je důsledkem vysoké inflace. Při hyperinflaci rostou ceny rychleji než peněžní zásoba, takže skutečná hodnota peněžní zásoby nakonec skončí jen malým zlomkem její počáteční hodnoty. Zdánlivě paradoxně při hyperinflaci, kdy dochází k typické záplavě tištěných peněz, je konečným výsledkem demonetizace, tedy téměř úplné opuštění místní měny ekonomickými subjekty ve prospěch nebo stabilní cizí měnu.

Druhým jevem je závislost měnové dynamiky na ražebném. Měnová dynamika se vysvětluje skutečností, že tisk peněz je pro vládu jednoduchým způsobem, jak získat skutečné finanční zdroje, a to spoléháním se na ražebné, což je rozdíl mezi nominální hodnotou tištěných papírových peněz a ražbou mincí na jedné straně a náklady na tisk a ražbu peněz.

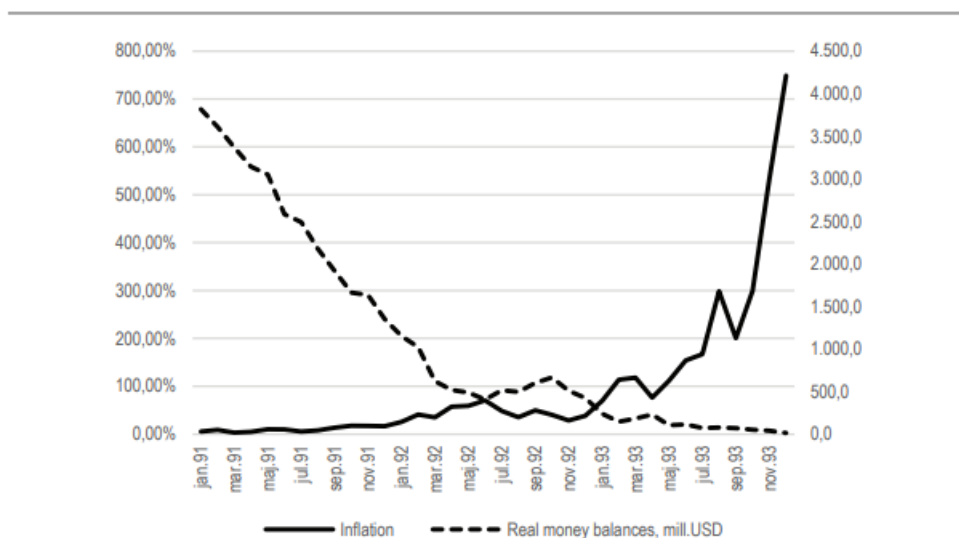
Tištěním bankovek a ražbou mincí za nízké náklady a zároveň nákupem skutečného zboží a služeb za vyšší nominální hodnotu vláda získává skutečné „peníze za nic“.

Dramatický pokles reálné poptávky po penězích během jugoslávské hyperinflace nejlépe ilustruje skutečnost, že v poslední den hyperinflace, 24. ledna 1994, byla reálná peněžní zásoba (M1) pouze 1 % své úrovně před hyperinflací.

Pokles poptávky po penězích během hyperinflace vyplývá přímo z Caganové funkce poptávky po penězích. Cagan byl první, kdo si všiml, že během hyperinflace inflační očekávání přebíjí jiné faktory poptávku po reálných penězích. To zjednodušuje základní model poptávky po penězích, protože lze ignorovat změny reálného příjmu a reálných úrokových sazeb, protože jejich variace jsou ve srovnání s peněžními faktory velmi malé. Výsledkem je, že ve zjednodušeném Caganově modelu reálná poptávka po penězích závisí pouze na inflačních očekáváním a roste a klesá s růstem a poklesem očekávané inflace.

Dynamiku peněz a míru inflace během jugoslávské hyperinflace ukazuje obrázek 1. Znázorňuje, že skutečná poptávka po penězích je zhruba v souladu s Caganovým

modelem v tom, že nárůst inflace vede k poklesu reálných peněz, držенých obyvatelstvem a podniky.

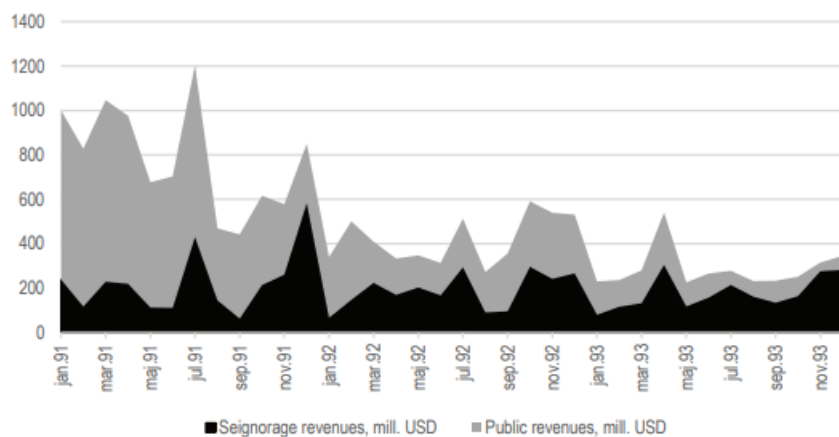

Zdroj: Zdroj: (Bogetić et al., 2022)

Obr. 6 Reálné peníze a inflace: leden 1991 až listopad 1993

Praxe velké monetizace rozpočtového deficitu, tedy tiskění peněz na financování rozpočtového deficitu, začala již v březnu 1991. Stejně jako u jiných hyperinflací předcházely hyperinflaci zvýšené příjmy ze ražebného. Ražebné příjmy inkasované na zvýšené peněžní zásobě (M1) jsou lepším ukazatelem inflačního financování rozpočtového deficitu než základní peníze emitované centrální bankou kvůli jiným, decentralizovaným zdrojům depozitních peněz, které také vznikaly mimo kontrolu NBY.

Obrázek 7 ukazuje trendy daňových příjmů a ražebních příjmů inkasovaných z důvodu expanze peněžní zásoby z legálních i popsanych nelegálních kanálů tvorby peněz. I přes jejich měsíční proměnlivost je trend poklesu daňových příjmů, přičemž příjmy z ražby se po celé období 1991-1993 pohybují kolem hodnoty cca 200 mil. USD.

Zdroj: (Bogetić et al., 2022)

Obr. 7 Daňové příjmy a příjmy ze ražebného v letech 1991-1993

Pro boj s hyperinflací byl implementovat 24 ledna 1944 oficiální program Avramoviće. Představoval následující:

- Měnová reforma, tedy zavedení nové měny, nového dináru, v pevném kurzu 1:1 k německé marce.
- Pevný směnný kurz byl kryt zásobou zlata a devizových rezerv v zemi ve výši cca 300 mil. USD sestávající ze zlatých rezerv (cca 80 mil. USD) a devizových rezerv (220 mil. USD). Devizové rezervy komerčních bank v zahraničí byly kvůli sankcím zablokovány, aby nemohly být použity během stabilizačního programu. Pevný směnný kurz v systému podobnému měnovému výboru byl klíčovým prvkem nového měnového režimu a makroekonomické politiky v zemi. Rezervy kryjící novou měnu byly mnohonásobně větší než skutečná hodnota staré měny, která na začátku programu činila méně než 20 milionů USD.
- Emise nové měny – nového dináru - ve výši 200 mil. USD, která byla do ekonomiky uvolňována formou pravidelných měsíčních plateb veřejných výdajů, nikoli, jak bylo tradičnější, prostřednictvím bankovního sektoru.
- Tisk starého dináru byl zastaven a směnný kurz s novým dinárem byl stanoven na 12 milionů starých dinárů za 1 nový dinár (nebo ekvivalentně německou marku). Zbývající omezené množství starých dinárů bylo

dovoleno obíhat několik následujících měsíců, dokud nebyly v červenci 1994 zcela staženy.

Protože vládní tiskárna přestala tisknout staré dináry, inflace byla zastavena do jednoho týdne od zavedení programu 24. ledna 1994.

První výsledky programu během prvních šesti měsíců roku 1994 byly působivé z hlediska dezinflace, remonetizace, nominálních úrokových sazeb, mezd a daňových příjmů.

Rychlá dezinflace odrážela konec tisku starých dinárů, zavedení nových dinárů a hromadné vrácení zboží (které bylo dříve hromaděno) zpět do obchodů. S nárůstem kupní síly obyvatelstva a poptávkou po zboží z extrémně nízké základny se podniky vrhly na jeho zásobování, což má za následek ctnostný cyklus rostoucí kupní síly a rostoucí nabídky a zaměstnanosti a příjmů nyní denominovaných v nové stabilní měně. Inflace zůstala během roku 1994 nízká, což napomohlo rychlému procesu remonetizace (zvýšení skutečné poptávky po penězích).

Jen několik měsíců po měnové reformě a začátku stabilizace se objevily první známky problémů s programem, které odrážely vývoj mezd a úrokových sazeb ve veřejném sektoru, dvou klíčových proměnných pro udržitelnost rozpočtového deficitu a fixního směnného kurzu. Vzhledem k chybějící kontrole mezd, jako další kotvě v programu mzdy ve vládě, v institucích veřejného sektoru a státních podnicích rychle rostly. To začalo vyvíjet tlak na širší vládní výdaje. To mělo za následek tlak na rozpočtový deficit.

V důsledku změněného měnově-směnného režimu nabídka dinárů, která převyšovala zlaté a devizové rezervy centrální banky a poptávku po penězích, vedly ve druhé polovině roku 1994 ke vzniku černého trhu s novými dináry – prémie tržního směnného kurzu nad paritou 1:1 s novým dinárem se rychle zvýšily na 20-30 % nad oficiální paritu dináru vůči německé marce. V důsledku toho se inflace v listopadu a prosinci 1994 vrátila.

Hlavní signály nesrovnalostí v makroekonomických politikách – velmi rychlý růst mezd, směnný kurz na černém trhu a inflace – se domácnostem a podnikům vyjasnily, což ohrožovalo nový cyklus znehodnocování měny a inflace, který řídil

hyperinflaci. V reakci na to byl v prosinci 1994 diskreční tisk peněz zastaven a mzdy byly převedeny pod administrativní kontrolu až do léta 1996. Přesto ceny a směnný kurz na černém trhu nadále rostly. Vliv uměle nízkých nominálních a reálných úrokových sazeb na komerční bankovní vklady byly klíčovým faktorem určujícím směnný kurz na černém trhu a znehodnocení měny. Takže kombinace umírněného vydávání úvěrů centrální bankou v kombinaci se zápornými reálnými úrokovými sazbami opět vedla k oživení inflace a znehodnocení dináru. V prosinci 1995 přesáhla průměrná inflace i znehodnocení dináru 100 % ročně.

Pro pokus o opětovné vyřešení inflace existovala druhá fáze programu reformy, která, avšak už nebyla spuštěna. Hyperinflace se stala jedním z několika důvodů dalšího rozpadu Jugoslávie na jednotlivé státy (Yağci, 2019). Na příkladu Jugoslávie se dají demonstrovat způsoby boje s hyperinflací a také chyby, které proces doprovázely.

Rozbor příčin vzniku inflace dovoluje porozumět tomu, jaké procesy nebo změny jsou hnacím impulzem pro zesílení nebo oslabování inflace. To, a taky pochopení propojení z ostatními ekonomickými jevy, umožňuje vytváření celostního obrazu přineseného růstem inflace vlivu a změn ve fungování různých sfér. Navíc, umožní na základě jiných dat, porobit odpovídající úsudky a předem být připraveným k blížícím se změnám a, možná, i oslabit jejich vliv.

Zkoumání států, které zažili hyperinflaci, dovoluje zjistit, které konkrétně účinky nebo procesy varovali nebo stali klíčovými v nadcházejících ekonomických změnách. Dějiny minulosti jsou jedním z hlavních zdrojů, které umožní předvídaní a upozorní na shodně dějiny v budoucnu na základě už existujících odpovídajících dat. Porozumění takovým datům přemění se na znalosti ohledně vzniku a důsledcích inflace. Analyzované příklady ilustrují nejen vliv hyperinflace na každodenní život, ale především na to, jaké komplikace budou přinesené vedení byznysu. Příklad Jugoslávie a ostatních států pestře zobrazuje, že jakékoliv finanční výkazy, vydané v období hyperinflace, nejen nebyli by konsistenční, ale nebudou nést v sobě žádnou objektivní a realistickou informaci. Ten hlavní problém je i tím, na co bude cílená diplomová práce v následujících kapitolách – korigování dat ve finančních výkazech od vlivu inflace a analýza jejího vlivu.

2 Ovlivnění finančních výkazů v důsledku vlivu inflace

2.1 Důvody vzniku problémů při vykazování

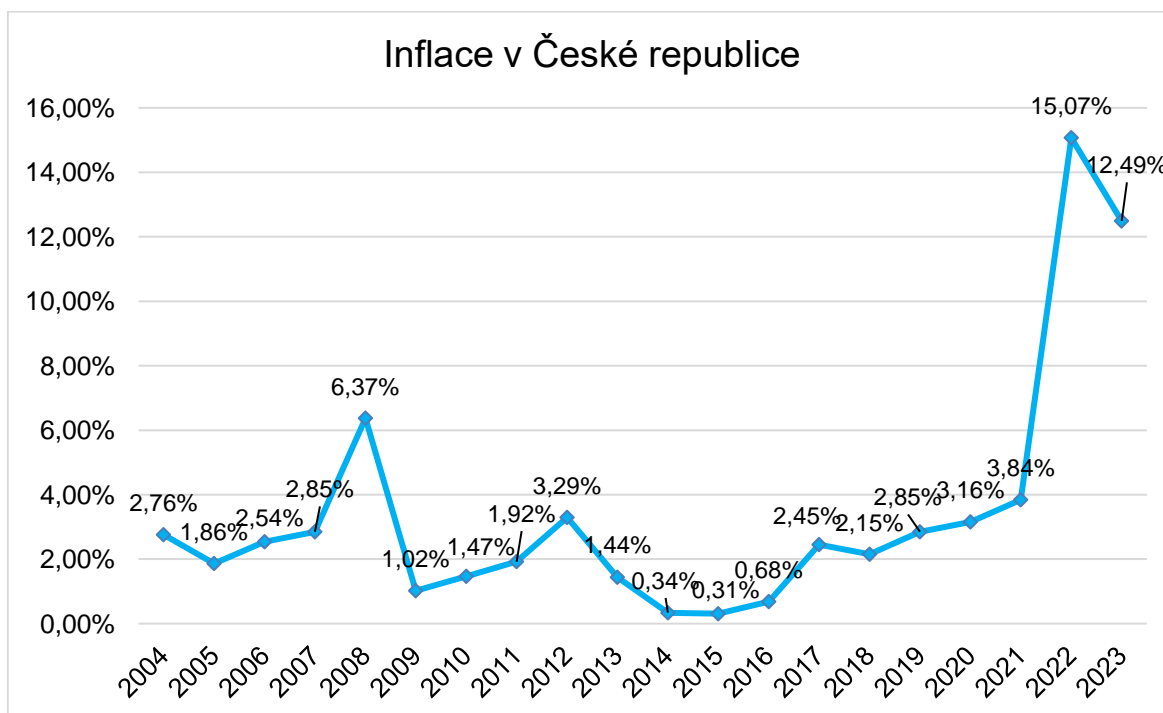
Účetní závěrky a vykazování mají zásadní zadání – povinnost odrážet skutečný stav věci. Avšak v době inflace, dodržení tohoto pravidla může být složitějším zadáním, než se může zdát.

Nominální účetní závěrka ze své podstaty nezohledňuje zisky a ztráty přiřaditelné změnám kupní síly v čase. Například zatímco eroze peněžních aktiv firmy (např. hotovosti), připadající na inflaci je pro firmu ztrátou, eroze peněžních závazků firmy (např. dluhu) představuje zisk. Dále, zatímco částky nepeněžních položek (např. půdy), upravené o inflaci v průběhu času akumulují inflační účinky, aby odrážely změny v kupní síle, se tyto účinky v nominální účetní závěrce nevykazují. Rozdíl mezi ziskem očištěným o inflaci a nominálním ziskem představuje neuznané zisky a ztráty z inflace.

Když se firma zapojí do transakce, náklady obětované příležitosti transakce z pohledu reprezentativního investora představují pevný počet jednotek obecné spotřeby, kterých se firma vzdává. Účetní závěrky, které prezentují nominální částky, však nezahrnují informace o datu každé transakce a položky jsou vykazovány v měně, nikoli v jednotkách spotřeby. Inflace proto vytváří klín mezi uznanou nominální částkou a jejími náklady v jednotkách spotřeby. Pro firmu se v nominálních částkách smíchají peněžní jednotky z období s různými poměry peněžních jednotek ke spotřebě, což zhoršuje srovnatelnost v čase. Mezi firmami nominální vykazování dále zhoršuje srovnatelnost, protože existují velké rozdíly mezi daty transakcí a částkami firem, kdy kupní síla není konstantní.

Inflační zisky se mohou proměnit v budoucí peněžní toky několika způsoby, v závislosti na aktivitách firem. Vzhledem k tomu, že základní ekonomika činností firem je stejná bez ohledu na to, jak jsou tyto činnosti vykazovány v účetní závěrce, pokud nominální účetní závěrka plně nezachycuje účinky inflace v současnosti, je pravděpodobné, že se takové inflační účinky projeví v budoucích obdobích, což umožňuje inflačním efektům předpovídat budoucí výkonnost. Účinky inflace se mohou změnit v budoucí peněžní toky z operací (CFO), protože vyšší neuznané inflační zisky akumulované v nepeněžních aktivech by měly vést k vyššímu

budoucímu CFO, když se majetek používá nebo prodává (v případě zásob) (Konchitchki, 2011).

Zdroj: (vlastní zpracování, Inflation.eu – Worldwide inflation data)

Obr. 8 Inflace v České republice

Za poslední 15 let se nejvyšší inflace ukázala v roce 2022 a v roce 2008. Její vlivy měly negativní dopad na správné vykazování skutečných hodnot položek v účetnictví. Kdyby firma nebo společnost držela v roce 2007 pohledávku na 200 000 CZK, splatnou za 2 roky, změní se její hodnota na 218 803,09 CZK ($200\,000 * 1,0285 * 1,0637 = 218\,803,09$), ale firma dostane 200 000 CZK jmenovité hodnoty. Ve případě roku 2022 by firma přišla o 30 140 CZK jen během jednoho roku.

Inflace může mít nebezpečné dopady na účetní závěrku. Pro management je to neovlivnitelný vnější faktor. Aby se s tím management vypořádal, doporučuje se sledovat inflaci a vypočítat její možné dopady. Pokud se jedná o společnost působící v inflačním prostředí, je situace ještě choulostivější (Cenap, 2012).

2.2 Vliv na jednotlivé položky finančních výkazů a oceňování společnosti

Inflace je schopna ovlivnit položky finančních výkazů, zejména rozvahy. Například, při nákupu budov a zařízení se pořizovací cena aktivuje na majetkovém účtu. K přiřazení nákladů k obdobím používání lze použít různé metody odpisování, ale ústředním konceptem odpisů je sladit náklady na aktivum s obdobími, během kterých jsou generovány výnosy používáním aktiva. V obdobích stabilních cen se předpokládá, že odpisy aktiva po dobu jeho životnosti vygenerují číslo zisku, které lze použít k rozhodování o správě a investicích. Ve skutečnosti investoři často považují provozní výnosy za prediktivní budoucí výkonnost účetní jednotky.

V období rostoucích cen však budou výnosy z používání těchto aktiv nadále růst s inflací, ale odpisy budou nadále vypočítávány na základě původní pořizovací ceny a odhadů stanovených v době pořízení aktiva. Výnosy v běžných korunách tak budou porovnány s náklady na základě nákladů z předchozího období, které mohou být výrazně nižší než současná cena aktiva. Zatímco účinky tohoto nesouladu mohou být v dobách relativně stabilních cen nepodstatné, rostoucí inflace má větší dopady v pozdějších letech životnosti aktiva. Část zisku bude připadat běžné činnosti, zatímco část zisku vykázaného ve výsledovce vzniká jednoduše proto, že účetní jednotka používá starší aktiva. Jinými slovy, prediktivní hodnota zisků se sníží, takže vykazované číslo zisku bude méně relevantní, a tudíž méně užitečné pro investory, pokud nebudou provedeny dodatečné subjektivní výpočty.

Výpočty finančních ukazatelů ovlivní i inflace. Vezměme si například poměr návratnosti aktiv (ROA) (tj. čistý příjem/průměrná celková aktiva). Zatímco inflace má tendenci způsobit růst výnosů a čistého příjmu, celková aktiva jsou vykazována pomocí historických nákladů a v tomto poměru neodrážejí současnou cenu aktiv. Za předpokladu, že manažeři dvou subjektů si vedou stejně dobře v době vyšší inflace, může být ROA vyšší pro společnost se starším dlouhodobým majetkem oproti podniku s novějším dlouhodobým majetkem.

Následující příklad ilustruje účinky, které mohou mít stálá aktiva na účetní informace v době inflace. Předpokládejme, že v roce 2020 má korporace tržby 100 milionů CZK, náklady na odpisy 20 milionů CZK a ostatní náklady 50 milionů CZK a její

daňová sazba je 20 % (pro jednodušší výpočet). Příjem po zdanění je 10 milionů CZK. Rentabilita tržeb stanoví 10 %. Tento příklad předpokládá, že se nenakupují žádná nová dlouhodobá aktiva, používá se rovnoměrné odpisování a inflace je 5 % ročně. Zatímco tedy náklady na odpisy zůstávají během čtyřletého období konstantní, výnosy a ostatní náklady se každý rok zvyšují o 5 %.

Tab. 2 Účinky inflace na stálá aktiva

	2020	2021	2022	2023
Tržby	100,000,000.00	105,000,000.00	110,250,000.00	115,762,500.00
Odpisy	20,000,000.00	20,000,000.00	20,000,000.00	20,000,000.00
Ostatní náklady	50,000,000.00	52,500,000.00	55,125,000.00	57,881,250.00
EBT	30,000,000.00	32,500,000.00	35,125,000.00	37,881,250.00
Daň	20,000,000.00	21,000,000.00	22,050,000.00	23,152,500.00
EAT	10,000,000.00	11,500,000.00	13,075,000.00	14,728,750.00
ROS	10%	11%	12%	13%

Zdroj: (Abramowicz, Kilpatrick, 2023, vlastní zpracování)

Tento příklad ilustruje, jak může mít neustálé odpisování majetku, který nebyl nahrazen, významný vliv na vykazovaná finanční čísla. Zatímco výnosy rostou pouze o 15,76 %, čistý příjem vzrostl skoro o 50 %. Finanční ukazatele jsou také ovlivněny. Zisková marže po zdanění se zvyšuje z 10 % na 13 %. Vykazované finanční informace a související finanční ukazatele jsou zkresleny inflací. V důsledku toho se rozhodování v době rostoucích cen stává obtížnější (Abramowicz, Kilpatrick, 2023).

Většina posouzení snížení hodnoty je založena na prognózách budoucích peněžních toků, buď v modelu reálné hodnoty nebo modelu hodnoty z užívání. Úsudky a odhady používané při prověrkách snížení hodnoty k určení budoucích peněžních toků by měly být založeny na současných a výhledových informacích. To bude vyžadovat častější a důkladnější přezkoumání klíčových předpokladů, zejména v oblastech souvisejících s budoucími odhady nákladů. U některých materiálů, jako jsou mikročipy, může být skutečně nutné, aby vedení pečlivě zvážilo, zda je vůbec lze získat, nebo zda bude narušení dodavatelského řetězce omezujícím faktorem potenciálního obchodního růstu.

Rychle rostoucí úrokové sazby znamenají, že diskontní sazba používaná při posuzování snížení hodnoty bude pravděpodobně potřebovat také revizi. Většina diskontních sazeb je založena na vážených průměrných nákladech kapitálu („WACC“) a jak náklady na dluh, tak náklady na vlastní kapitál pravděpodobně zaznamenají určitý nárůst. Je stále důležitější zajistit, aby diskontní sazba přiměřeně odpovídala peněžnímu toku. Nominální peněžní toky, které zahrnují vlivy inflace, musí být diskontovány nominální sazbou, zatímco reálné peněžní toky, které vylučují dopady inflace, musí být diskontovány reálnou sazbou.

Je stále pravděpodobnější, že předpoklady o vývoji inflace budou mít významný dopad na posouzení snížení hodnoty nebo na jiné oblasti účetní závěrky. V takovém případě by mělo být zveřejněno, jak byly stanoveny předpoklady, týkající se budoucích úrovní inflace, a citlivost hodnocení snížení hodnoty na změny těchto předpokladů.

V zájmu zachování ziskovosti může být nutné přehodnotit cenové struktury smluv se zákazníky. V některých odvětvích by se stávající dlouhodobější smlouvy mohly stát nevýhodnými a měly by být pečlivě posouzeny, zejména tam, kde byla smlouva před časem nabízena za pevnou cenu a není možné přenést zvýšené náklady dodavatele na koncového zákazníka. Pokud je smlouva nevýhodná je nutné předložit uznání jakékoli ztráty očekávané na smlouvě.

Může to mít také dopad na vymáhání dluhů od dlužníků a hodnocení očekávaných úvěrových ztrát, protože platební schopnost zákazníků může být snížena, což vede ke zvýšenému riziku nesplácení.

Různé provozní náklady, jako jsou výdaje na zaměstnance, palivo, plyn a náklady na distribuci, mohou růst a snižovat ziskové marže. Variabilní úrokové sazby obsažené v leasingových smlouvách by také mohly vést k vyšším leasingovým platbám, což může rovněž ovlivnit ziskovost.

Kterákoli z výše uvedených položek může mít dopad na předpoklad trvání účetní jednotky nebo může zvýšit riziko, že by mohla existovat významná nejistota.

Mateřské společnosti mohou být požádány, aby poskytovaly větší podporu jiným společnostem ve skupině postiženým nárůstem inflace, ale samy mohou mít sníženou kapacitu poskytovat podporu.

Zvýšení úrokových sazeb by mohlo vést ke zvýšení splátek dluhu, což by mohlo zatížit peněžní toky některých subjektů. Zvláštní pozornost by měla být věnována ujednáním, pokud se zdá, že mohou být porušena, zejména pokud jde o krytí úroků nebo podobné metriky. Pokud dojde k porušení smluvních podmínek, je důležité vyjednat s věřitelem jakékoli zproštění povinnosti před rozvahovým dnem, jinak bude nutné dluh klasifikovat jako krátkodobý.

Návratnost odložených daňových pohledávek může být rovněž ovlivněna změnami v prognózách prováděných účetními jednotkami.

Ke zmírnění rizik peněžních toků může být uzavřeno více zajišťovacích dohod a jejich posouzení může vyžadovat použití auditorských specialistů. Vyšší inflace a volatilita úrokových sazeb mohou mít dopad na efektivitu zajišťovacích vztahů. To může zvýšit pravděpodobnost, že zajištění nesplní příslušné testy účinnosti, což může způsobit volatilitu výsledovky (RSM International Ltd., 2022).

Společnosti používají širokou škálu metod pro stanovení nákladů na zásoby, které mohou zahrnovat „first-in-first-out“ (FIFO), last-in-first-out (LIFO) a průměrné celkové náklady. Inflace může mít dopad na zvolenou metodu, což může ovlivnit zisky společnosti i konečné ocenění zásob. Tento proces také způsobuje řadu dopadů na daňovou povinnost.

Inflace dělá veřejné trhy volatilnějšími. Jak tržní hodnoty mění hodnotu investic společnosti, mohou vést k realizovaným nebo nerealizovaným ztrátám nebo ziskům. To bude mít dopad na odložené daňové závazky a aktiva společnosti.

Protože existují větší obavy z toho, jak může inflace ovlivnit trh, společnosti mohou chtít přehodnotit své investice a celkovou investiční strategii. Tento posun může vyžadovat změnu na nový způsob účtování nebo dokonce specifická či zvláštní zveřejnění v účetní závěrce.

Od nájemních smluv po smlouvy o poskytovateli služeb může mnoho firemních smluv obsahovat eskalační doložky, které byly spojeny s CPI nebo podobnými inflačními měřeními. Pokud ano, můžeme zaznamenat zvýšení plateb za leasing, smlouvy nebo služby. V podobném přístupu mohou jiní prodejci nebo poskyvatelé služeb zavést zvýšení sazeb během těchto již tak obtížných časů, aby ochránili své vlastní zisky, protože jejich vlastní režijní náklady se během inflačních období zvyšují.

K odhadu reálné hodnoty goodwillu, který je možné získat během období inflace, by podniky měly v každém období důsledně používat stejnou oceňovací techniku. Předpoklady, na nichž jsou založeny odhady reálné hodnoty, se však mohou měnit s inflací. Účastníci trhu například často používají vyšší diskontní sazby v inflačním období kvůli očekávaným revidovaným peněžním tokům, jak rostou náklady, mění se chování zákazníků a ceny produktů, což má dopad na odhady goodwill (Mehlberg, 2022).

Míra inflace měřená změnami indexu spotřebitelských cen se v poslední době značně zvýšila. Pokud jde o oceňování DCF (Discounted Cash Flow), očekávané cenové změny ovlivňují jak očekávané budoucí peněžní toky, tak očekávanou míru návratnosti (náklady kapitálu, rizikově upravené diskontní sazby RADR). To bude mít podstatný vliv na provedení oceňování podniku. Je známo, že společnost může být oceněna v reálných hodnotách nebo v nominálních hodnotách, i když smíchání reálných a nominálních proměnných povede k nekonzistentním výsledkům. Hodnota společnosti tedy nezávisí na volbě mezi diskontováním peněžních toků v nominálních hodnotách s nominálním RADR a diskontováním peněžních toků v reálném vyjádření se skutečným RADR. I přes tuto ekvivalenci lze předpokládat, že inflace ovlivňuje hodnotu společnosti pravidelně. To může být způsobeno inflačním šokem, definovaným jako změna dříve očekávané míry inflace, která může změnit peněžní toky v jiném rozsahu než peněžní přítoky. Hodnota společnosti ve světě s inflací se bude lišit od hodnoty společnosti ve světě bez inflace, pokud inflace

ovlivňuje peněžní toky a náklady kapitálu odlišně. To může být způsobeno neschopností společnosti přenést inflaci vyvolané zvýšení peněžních toků na své zákazníky, což vede k použití mír inflace pro prognózu peněžních toků, které jsou nižší než sazby, které jsou součástí nominálního RADR. Znamená to klesající nominální peněžní toky a zápornou reálnou míru růstu. Spolu s efekty způsobenými daňovým režimem a účtováním historických nákladů to také znamená, že (hypotetické) hodnoty společnosti ve světě bez inflace převyšují vykazované nominální hodnoty společnosti (Schüler, Wünche, 2023).

Ve své práci se Andreas Schüler a Sebastian Wünche (2023) pokusili analyzovat, jak se oceňovací praxe vypořádává s inflací, zejména v rámci prognózy peněžních toků. Jako jeden z hlavních problémů byla vymezena neschopnost společnosti úplně přenést na své zákazníky rostoucí ceny na vstupní faktory. Je třeba zmínit dva kritické body, které ilustrují potenciální zranitelnost společnosti vůči potížím při přenášení rostoucích cen vstupů.

Hlavním vzorcem, od kterého následně byly odvozeny vzorce pro výpočet kritických období byl vzorec (1).

$$g_n = (1 + g_r)(1 + \pi) - 1 \quad (1)$$

Kde g_n - očekávaný nominální růst, g_r - očekávaný reálný růst, π - očekávaná inflace.

Následně byly odvozeny vzorce (2), kde je zahrnuta schopnost podniku převést inflaci.

$$g_{ct} = \left[(1 + d\pi_c) \frac{CI_{t-1}}{F_t E_{t-1}} - (1 + \pi_c) \frac{CO_{t-1}}{F_t E_{t-1}} \right] - 1 \quad (2)$$

Kde d - schopnost podniku přenést inflaci g_{ct} - tempo růstu, které závisí na úrovni d , π_c - specifická míra inflace společnosti, CO - cash outflow, CI - cash inflow, FtE - Flows to Equity,

Následně z toho byla identifikována dvě kritická období. Kritické období t1 - jedná se o časový okamžik, ve kterém nominální peněžní tok začne klesat, pokud

společnost není schopna zcela přenést inflaci ($d < 1$). Kritické období t_2 - časový okamžik, ve kterém se nominální peněžní tok dostane do záporu, pokud společnost není schopna zcela přenést inflaci ($d < 1$).

Nezávisle na odhadu očekávané inflace se cash flow začne v prvním období (t_1) snižovat okamžitě ve více než polovině případů (bylo zkoumáno 263 společností), pokud společnost dokáže přenést na své zákazníky pouze 90 % nebo méně inflace. Pokud lze inflaci přenést na zákazníky ve výši 95 %, následně vyšší peněžní toky vedou k průměrným hodnotám mezi 134 a 148 lety. Pokud bude přeneseno 75% nebo méně inflace, pokles v prvním období bude u 87% společností a průměrní peněžní toky (inflow) budou mezi 13 a 14 lety. Z pohledu kritického období t_2 pokud lze inflaci přenést na zákazníky ve výši 95 %, nominální peněžní tok se stane záporným mezi 178 a 200 lety, pokud bude přeneseno 75% nebo méně inflace, to období bude mezi 35 a 40 lety.

Dalším důležitým bodem práce bylo zkoumání rozdílu mezi vykázanou nominální konečnou hodnotou a konečnou hodnotou v (hypotetickém) světě bez inflace, měřeným v % vykázané konečné hodnoty. Bylo zjištěno, že vykázané konečné hodnoty, závisí na tom, kolik parametrů, souvisejících s inflací, bylo použito při odhadu. Pro celý vzorek je jeho průměr 24 % hlášené konečné hodnoty (Schüler, Wünche, 2023).

Výsledky výzkumu ukazují, že pro každou firmu vliv inflaci může být specifický, protože vyplývá z možných odlišných inflačních očekávání na trzích, na kterých společnost působí, nicméně zjištěné hodnoty rozdílu v oceňování společnosti nejsou zanedbatelné. Je důležité poznamenat, že výzkum byl prováděn na základě dat roku 2000 až 2021, kdy inflace byla nižší v porovnání se současnou dobou. Vliv zvýšené míry inflace roku 2022-2023 bude znamenat mnohem větší zkreslení v oceňování společnosti.

3 Rozbor účetního vykazování podle české a mezinárodní legislativy v inflačním prostředí

3.1 Vývoj a porovnání účetních standardů

Historie mezinárodních standardů finančního výkaznictví není dlouhá – začíná rokem 2001, po předchůdcích – mezinárodních účetních standardech (IAS), které existovaly v letech 1973 až 2000. V jednotlivých státech nebylo umožněno a nebylo požadováno použití IAS pro účetní závěrky. Na rozdíl od IAS, které přebíraly některé části z amerických účetních standardů, účetní standardy od roku 2001 se nazvaly mezinárodními účetními standardy (Jílek, 2018).

Po 4 letech od vzniku IFRS je požívalo jenom 300 společností (Jílek, 2018). Nyní se Standardy ve skutečnosti staly globálním jazykem účetních výkazů, důvěřují jim investoři po celém světě a jsou vyžadovány pro použití ve více než 140 jurisdikcích (IFRS, © 2023).

Koncepční rámec mezinárodních standardů vychází ze dvou základních předpokladů sestavení účetní uzávěrky, a to aktuální báze (odražení výsledku transakcí a jiných skutečností v období, kdy k nim dochází (věcné a časové souvislosti), ale ne ve chvíli realizaci spojených peněžních toků), a předpoklad trvání účetní jednotky (účetní jednotka se nechystá ukončit svoji činnost, bude pokračovat ve své aktivitě) (Dvořáková, 2022). Za svou misi IFRS Foundation považuje vývoj vysoce kvalitních standardů IFRS, které přinášejí transparentnost, odpovědnost a efektivitu na finanční trhy po celém světě (IFRS, © 2023). Proto za základní kvalitativní vlastnosti finančních informací považují relevantnost (vhodnost pro různé uživatele), věrnou interpretaci (zahrnuje 3 vlastnosti: úplnost, neutralitu a bezchybovost), srovnatelnost (umožňuje identifikovat podobnosti a rozdíly v položkách), ověřitelnost (možnost se ujistit v korektní reprezentaci hospodářských jevů), včasnost (možnost použít informaci pro rozhodnutí) a srozumitelnost (jasné a přesné předložení informace) (Jílek, 2018).

Mezinárodní standardy jsou zapojené do právních předpisů Evropské unie. Nyní v EU existují dva paralelní rámce pro sestavení účetních závěrek, a to nařízení a směrnice. Nařízení je právní předpise, který platí pro všechny dotčené jednotky

v celé EU, týká se zavedení IFRS do práva EU, primárně pro konsolidované účetní závěrky emitentů cenných papírů. Směrnice o účetnictví jsou doplněné národními účetními předpisy pro ostatní účetní závěrky. Kvůli rozdílům v národních směrnících, které občas bývají značné, to vyvolává problémy – dochází k potížím v interpretaci a je složitější následná analýza nebo porovnání – protože nedošlo k sblížení účetních předpisu, zobrazení skutečnosti podle různých předpisů může mít odlišné výsledky. Následně, na začátku 90. let minulého století, kdy bylo zjištěno, že požadavky na účetní uzávěrky, které vychází ze směrnic, nejsou schopné zabezpečit dostatečnou transparentnost a srovnatelnost účetních závěrek emitentů cenných papírů, které byly přijaté k obchodování na regulovaném trhu jakéhokoliv ze států EU, což bylo nutnou podmínkou pro vytvoření integrovaného kapitálového trhu. Bylo to kvůli tomu, že směrnice primárně zaměřené na strukturu výkazu a stanoví velmi omezený počet účetních politik, a proto nezasahuje na všechny nástroje účetních jednotek, a to vede k rozdílům v oceňování, účtování a následnému zveřejnění informací. Navíc k tomu, směrnice obsahují řadu diskrecí, což zmenšuje jednoduchost a správnost ve srovnání účetních závěrek. Důsledkem toho se stalo, že v roce 2002 vstoupilo v platnost nařízení Evropského Parlamentu a Rady č.1606/2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů. Podle tohoto nařízení: „Počínaje 1.ledna 2005 společnosti, se řídí právem členského státu své konsolidované účetní závěrky v souladu s mezinárodními účetními standardy, pokud jsou k rozvahovému dni jejich cenné papíry přijaty k obchodování na regulovaném trhu kteréhokoli členského státu. Zároveň, bylo umožněno, aby členské státy povolily nebo požadovaly, aby tytéž společnosti vykazovaly účetní závěrky podle IFRS upravenými právem EU (v České republice je to povinnost), a to stejné platí i pro ostatní společnosti (v České republice mohou ostatní podniky využívat PFRS při sestavení konsolidovaných účetních uzávěrek). Cílem nařízení bylo přispět k účinnému fungování kapitálového trhu. (Jílek, 2018). V roce 2014 byl proveden výzkum toho, jaký vliv měla implementace IFRS v EU. Celkově lze konstatovat, že důkazy naznačují, že došlo ke zlepšení transparentnosti, ale že jej nezažily všechny společnosti nebo všechny země. Důkazy naznačují, že došlo ke zlepšení srovnatelnosti, ale existuje také dostatek důkazů o pokračující neúplné srovnatelnosti v určitých ohledech. Částečně je to proto, že IFRS umožňují volby; nelze tedy očekávat úplnou srovnatelnost.

Existují výzkumné důkazy naznačující řadu dalších výhod povinného přijetí IFRS:

- snížené riziko vyvlastnění (tj. riziko, že cizí podíl na příjmu a majetku firmy bude vyvlastněn insidery);
- zvýšený obchod v rámci EU;
- zvýšená pracovní mobilita účetních v rámci EU;
- zvýšené využívání účetních informací zahraničních společností při sledování výkonu manažerů
- snížené riziko propadů cen na akciovém trhu
- vyšší ekonomický růst.

Avšak, bylo zjištěno, že implementace IFRS byla spojena s neočekávanými náklady, tj.:

- zvýšené řízení reálných zisků (tj. přijímání obchodních rozhodnutí, která zlepšují současné příjmy na úkor dlouhodobé výkonnosti);
- transfery bohatství, v obou směrech, mezi akcionáři a věřiteli;
- změny v kapitálové struktuře, které by jinak nebyly provedeny;
- kapitálové emise, které by jinak nebyly uskutečněny;
- změny k horšímu v některých aspektech řízení rizik s využitím finančních nástrojů (tyto mohou být doprovázeny dalšími změnami k lepšímu)
- zvýšená koncentrace auditního trhu (ICAEW, 2015).

Zároveň autoři zmiňují, že žádné z těchto témat nebylo prozkoumáno do hloubky do detailů, a v některých případech by bylo nesprávné přikládat zjištěním velkou váhu, někdy proto, že důkazy jsou smíšené, nebo protože většina z nich pochází mimo EU. Nicméně, výsledky dovolují nakreslit hrubou představu toho, jaký vliv měla implementace IFRS po 9 letech od zavedení. Po uplynutí dalších 10 let, v současné době, lze předpokládat, že došlo k zvýšení transparentnosti a srovnatelnosti a náklady, které se vyskytly při přechodu na účetní standardy byly vzaty na vědomí při dalším plánování a vývoji.

Jako členský stát Evropské unie, Česká republika byla také zapojena do změn účetnického vykazování podle mezinárodních standardů. V současné době, v České republice, stejně jak i v Evropské unii, existují dva paralelní účetní rámce:

- nařízení EU – pro konsolidované a individuální účetní závěrky v souladu s mezinárodními účetními standardy, pokud jsou k rozvahovému dni jejich cenné papíry přijaty k obchodování na regulovaném trhu kteréhokoli státu EU, ostatní jednotky mohou využívat IFRS upravené právem EU
- české účetní předpisy – pro ostatní individuální a konsolidované závěrky

Následující kroky a úpravy rozšířily seznam účetních jednotek, které mohou vykazovat své účetní informace podle mezinárodních standardů (Jílek, 2018).

V České republice existuje 3úrovňová struktura účetních předpisů, která se skládá z:

- Zákonu o účetnictví
- Sedmi základních vyhlášek
- Šesti souborů českých účetních standardů ministerstva financí

Zákon o účetnictví platí pro všechny účetní jednotky. Vyhlášky, které obsahují vymezení položek účetní závěrky a konsolidované účetní závěrky, účtovou osnovu, vybrané účetní metody, a jejich použití, metody konsolidace se vztahují k 7 okruhům jednotek. Nicméně, taková struktura je složitá a nedovoluje jednoduše porovnávat účetní informace. Aby to bylo možné udělat je potřeba detailně zkoumat jednotlivé účetní metody každého okruhu. Metody v okruzích se dost často kopírují, avšak liší se úrovně podrobnosti popisu účetních metod, navíc se liší některé definice, což vyvolává zbytečné komplikace ve vykazování. Dále, existují soubory účetních standardů, které navazují na vyhlášky, tudíž je každý soubor je platný pro určitou skupinu jednotek. Ale na rozdíl od zákona o účetnictví – nejsou právně vymahatelné. Byly vydány ministerstvem financí pro dosažení vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek.

I když české účetní standardy mají různá podrozdělení a specializované úpravy pro různé okruhy – míra jejich podrobnosti je nižší než u IFRS (Jílek, 2018). Jak zmiňuje Vejvodová Alžběta ve svém článku, české standardy podle auditorů neumožňují přizpůsobit účetnictví potřebám firmy. Podle Jaromíra Chaloupky největší odlišnost od českého účetnictví je v tom, že mezinárodní účetní standardy se víc zaměřují na realitu, skutečný stav věcí, jaký je nyní k aktuálnímu datu, a že české účetnictví se dívá na řadu věcí, které společnost vlastní, velmi rigidně. Navíc podle mnoha účetních a auditorů české standardy neodpovídají skutečné ekonomické realitě.

To může být hlavním důvodem pro změnu vykazování pro firmy, a tedy přechod k mezinárodním standardům.

3.2 Úpravy prováděné v době inflace nebo hyperinflace

V českém účetnictví je princip historických cen uplatňován pro většinu složek aktiv a závazků. Pouze vybrané cenné papíry (s výjimkou cenných papírů držených do splatnosti, neobchodovatelných dluhopisů, cenných papírů představujících účast s rozhodujícím nebo podstatným vlivem a cenných papírů emitovaných účetní jednotkou), deriváty, finanční umístění a technické rezervy pojišťoven, majetek a závazky u některých přeměn společností nebo družstev a deriváty zajištěná část aktiv a závazků se oceňují reálnou hodnotou (PricewaterhouseCoopers, 2009). Oceňování na bázi historických nákladů je založeno na výši nákladů spojených s pořízením aktiva (se vznikem závazku). Výhodou tohoto přístupu k oceňování je poměrně snadná realizovatelnost, průkaznost a ve vysoké míře eliminace průniku subjektivních vlivů do oceňování. Míra uplatnění uvedených vlastností však závisí na způsobu, jakým bylo aktivum pořízeno. Nevýhodou oceňování na bázi historických nákladů je zejména jejich vazba na minulost. Původní pořizovací náklady lze v tomto oceňovacím modelu pouze snižovat. Podhodnocení původních (historických) pořizovacích nákladů oproti současné tržní ceně způsobuje zejména inflace. U určité části aktiv dochází však také v průběhu jejich držení ke zvýšení hodnoty, které je důsledkem minulých (správných) rozhodnutí (o pořízení těchto aktiv) a v současné době již není spojeno nebo je spojeno jen volně s vynakládanými náklady (Strouhal et al., 2013).

Vykazování hyperinflace v českém účetnictví a v mezinárodních standardech se liší, a to tím, že v českých standardech to není upraveno žádným předpisem, protože v České republice neexistovalo nikdy hyperinflační prostředí. Ale ve vykazování v hyperinflačním prostředí podle IFRS je upraveno – pokud podnik sám vykazuje v hyperinflační měně, musí připravit svou účetní závěrku na základě zúčtovací jednotky platné k rozvahovému dni. Srovnávací informace z předcházejících účetních období je třeba také převést na zúčtovací jednotku platnou k rozvahovému dni. Jakékoliv zisky nebo ztráty v čisté peněžní pozici vyplývající z převodu částek na zúčtovací jednotku platnou k rozvahovému dni musí být zahrnuty v hospodářském výsledku a samostatně vykázány.

Zahraniční podnik v hyperinflačním prostředí podle IFRS před přepočtem na měnu použitou pro vykazování musí převést údaje na současnou kupní sílu (tzv. „current purchasing power“). V ČR to není řešeno, protože v České republice hyperinflační prostředí doposud nenastalo (PricewaterhouseCoopers, 2009).

Jak již bylo zmíněno, princip historických nákladů pro účetní výkaznictví zažil určitou míru kritiky. Inflace však tento problém zhoršuje následujícími způsoby:

- Zisk je nadhodnocen, když se ignorují inflační změny v hodnotě aktiv.
- Srovnatelnost podnikatelských subjektů, která je tak nezbytná při hodnocení výkonnosti a růstu, se zkresluje při pořizování majetku v různých časech.
- Rozhodovací proces, formulace plánů a stanovování cílů nemusí být optimální, pokud jsou data finanční základny zastaralá.
- Finanční zprávy se stávají v nejlepším případě matoucí, v horším případě zavádějící, protože příjmy se neshodují s různými historickými úrovněmi nákladů, protože peněžní jednotka se stává nestabilní.
- Nerealizované zisky vzniklé v jednotlivých účetních obdobích se zvyšují v důsledku inflace. (Elliot B., Elliot J., 2019).

Bylo navrženo několik modelů, které by nahradily nebo fungovaly spolu s principem historických nákladů. Z hlediska základních charakteristik je však lze rozdělit na následující tři modely:

- současná kupní síla (CPP) nebo obecná kupní síla (GPP);
- aktuální vstupní náklady nebo reprodukční náklady (RC);
- aktuální výstupní náklady nebo čistá realizovatelná hodnota (NRV).

Model současné kupní síly (CPP) nebo obecné kupní síly (GPP) měří příjem a hodnotu pomocí systému cenových indexů. Pohyby cenových hladin se měří na základě cenových změn ve skupině zboží a služeb v obecném použití v ekonomice. Celková cenová hodnota tohoto koše komodit-slужeb je stanovena v základním bodě v čase a indexována jako 100. Následné změny ceny jsou pravidelně srovnávány s touto cenou základního období a zaznamenává se změna.

Model reprodukčních nákladů (RC) posuzuje výnosy a hodnotu odkazem na vstupní náklady nebo běžné reprodukční náklady na materiál a jiná aktiva využívaná v rámci

podnikatelské jednotky. Ocenění se snaží nahradit podobné podobným a zohledňuje tak kvalitu a stav existujících aktiv. Například motorové vozidlo mohlo být zakoupeno zcela nové za 35 000 USD s očekávanou životností pět let, předpokládanou zbytkovou hodnotou nula a rovnoměrným odpisováním. Jeho účetní hodnota HCA ve výkazu o finanční situaci na konci prvního roku by byla 35 000 USD mínus 7 000 USD = 28 000 USD. Pokud by však podobné nové náhradní vozidlo stálo na konci prvního roku 45 000 USD, pak by jeho hrubý RC byl 45 000 USD; odpisy za jeden rok na základě této částky by byly 9 000 USD a čistý RC by byl 36 000 USD. Navýšení o 8 000 USD je zisk z držby a vozidlo s účetní hodnotou HCA 28 000 USD by bylo přeceněno na 36 000 USD.

Model čisté realizovatelné hodnoty (NRV) je založen na ekonomickém konceptu nákladů obětované příležitosti. Jedná se o model, který má silnou akademickou podporu, zejména v Austrálii od profesora Raye Chamberse, který tento přístup označil jako Continuous Contemporary Accounting (CoCoA). Pokud by aktivum stálo 30 000 USD na začátku roku 1 a na konci tohoto roku mělo NRV 25 000 USD po pokrytí prodejních nákladů, bylo by vykázáno ve výkazu o finanční situaci NRV ve výši 25 000 USD. Tato částka představuje hotovost ztracenou držením aktiva, tj. příležitost vlastnit hotovost ve výši 25 000 USD byla obětována ve prospěch aktiva. Ve skutečnosti existuje ztráta z držby za rok 30 000 USD mínus 25 000 USD = 5 000 USD (Elliot B., Elliot J., 2019).

Zřejmě, každá z metod má své výhody a nevýhody.

1. CPP

Výhody:

- Jedná se o objektivní měřítko, protože je stále založeno na transakcích, jako u HCA, a možnost subjektivity je omezena, pokud je použit GPI, který byl vytvořen centrální agenturou, jako je vládní ministerstvo.
- Je to měřítko kapitálu akcionářů a udržení tohoto kapitálu z hlediska jednotek kupní síly. Zisk je zbytková hodnota po udržení peněžní hodnoty kapitálových fondů s přihlédnutím k měnícím se cenovým hladinám. Jde tedy o opatření, které akcionář/uživatel účtů snadno pochopí.

- Zavádí koncept peněžních položek na rozdíl od nepeněžních položek a související koncepty zisků a ztrát z držby čistých peněžních závazků ve srovnání s držbou čistých peněžních aktiv. Jsou to skutečné zisky a ztráty. Základní modely RCA a NRV takové ‚přebytky‘ a ‚deficity‘ neuznávají.

Vady:

- Je založen na HCA, ale je upraven tak, aby odrážel obecné pohyby cen. Má tedy vlastnosti HCA, dobré a špatné, ale jeho hodnoty jsou aktualizovány ve světle aritmetického měřítka obecných cenových změn. Hlavní nedostatek zastaralosti je do určité míry zmírněn, ale dopad inflace na příjem a kapitál účetní jednotky může být v rozporu s mírou inflace ovlivňující ekonomiku obecně.
- Můžeme se mylně domnívat, že výkaz CPP o finanční pozici je výkazem aktuální hodnoty. Nejedná se o aktuální dokument kvůli výše uvedeným vadám; zejména hodnoty aktiv mohou podléhat jiné míře inflace, než jaká odpovídá GPI.
- Jeho koncept zisku je nebezpečný. Předstírá, že vychází vstříc měnícím se cenám, ale zároveň se nedaří zajistit dodatečné náklady na výměnu prodaných zásob nebo dodatečné odpisy z důvodu zvyšujících se reprodukčních nákladů majetku. Inflace, se kterou se podnikatelský subjekt setká, nebude stejná jako v celé ekonomice.

2. RCA

Výhody:

- Jeho měrnou jednotkou je peněžní jednotka a uživatel účetních výkazů ji tedy chápe a přijímá. Naproti tomu systém CPP využívá umělou jednotku založenou na aritmetických vztazích, která je odlišná a tudíž neznámá.
- Identifikuje a izoluje zisky z držby od provozních výnosů. Splňuje kritérium opatrnosti tradičního účetnictví a zachovává fyzickou provozní kapacitu účetní jednotky.
- Zavádí realistické současné hodnoty aktiv do výkazu o finanční situaci, čímž se výkaz o finanční situaci stává „hodnotovým“ výkazem a následně

smysluplnějším pro uživatele. To ostře kontrastuje s výkazem finanční situace jako seznamem nepřidělených účetních nákladů v systému HCA.

Vady:

- Jde o subjektivní měřítko, protože reprodukční náklady jsou často nutně založeny na odhadech nebo hodnoceních. Nemá faktické charakteristiky HCA. Je otevřená manipulaci v rámci omezení. Často je založen na indexových číslech, která sama o sobě mohou být založena na složeném cenovém mixu podobných komodit používaných jako surovina nebo provozní aktiva. Tato subjektivita je umocněna za okolností, kdy se na potenciálním novém náhradním aktivu podílí rychlý technologický pokrok a inovace, např. počítače a tiskárny.
- Předpokládá nahrazení aktiv na základě jejich reprodukčních nákladů. Potíže nastanou, pokud tato aktiva nemají být nahrazena podobnými aktivy.

3. NRVA

Výhody:

- Je to koncept, který uživatel snadno pochopí. Hodnota jakékoli položky má vždy dvě míry – nákupní cenu a prodejní cenu – a ty se obvykle nerovnají. Při zvažování hodnoty existujícího majetku však vlastník instinktivně považuje jeho „hodnotu“ za hodnotu v potenciálním prodeji, tedy NRV.
- Odpadá nutnost odhadovat amortizaci a v důsledku toho související problémy s posuzováním životnosti a zůstatkových hodnot. Odpisy se považují za aritmetický rozdíl mezi NRV na konci finančního období a NRV na jeho začátku.
- Je založen na nákladech obětované příležitosti, a proto lze říci, že je smysluplnější. Jde o obětní náklady spojené s vlastnictvím aktiva, o kterém lze tvrdit, že je autentičtější z hlediska toho, že jde o skutečnou cenu. Pokud by aktivum nebylo drženo, místo toho by existoval jeho peněžní ekvivalent a tato hotovost by byla využita v jiných příležitostech. Proto $NRV = \text{hotovost} = \text{příležitost} = \text{náklady}$.

Vady:

- Je to subjektivní měřítko a v tomto ohledu má stejnou zásadní chybu jako RCA. Dá se říci, že je méně obezřetný než RCA, protože NRV bude mít v některých případech tendenci být vyšší než RCA. Například při oceňování hotových zásob půjde o obsah zisku.
- Není to realistické měřítko, protože většina aktiv, kromě hotových výrobků, je držena proto, aby byla využita, nikoli prodána. Proto je NRV irelevantní.
- Není vždy určitelné. Dotčená aktiva mohou být vysoce specializovaná a nemusí existovat žádný hotový trh, na kterém by bylo možné hodnotu snadno odhadnout. V důsledku toho může být jakákoli konkrétní hodnota fiktivní nebo chybná a může obsahovat příliš vysoký zisk z držby nebo skutečně příliš nízkou ztrátu z držby.
- Porušuje koncepci nepřetržitého trvání společnosti, která vyžaduje, aby účetní závěrka byla sestavena na základě nezáměrného záměru účetní jednotky zlikvidovat. Je pravda, že tento koncept byl formulován s ohledem na HCA, ale přijetí NRV implikuje možnost zastavení obchodování.
- Výkaz o úplném výsledku bude vykazovat kolísavější zisk, pokud se změny v NRV každý rok přenesou do výkazu o úplném výsledku (Elliot B., Elliot J., 2019).

Nejvíce používanou metodou je CPP vzhledem k tomu, že v porovnání s ostatními – je její využití nejjednodušší. Navíc k tomu, potřebná informace (cenový index) je snadno dohledatelná informace, na druhou stranu informace o cenách, nutná pro dvě ostatní metody je složitě a časově náročně dohledatelná, zároveň to občas není možné. Pravidla mezinárodních standardů pro úpravy v době hyperinflaci jsou také založené na CPP metodě.

IAS 29 Účetní výkaznictví v hyperinflačních ekonomikách se použije tam, kde je funkční měnou účetní jednotky měna hyperinflační ekonomiky. IAS 29 byl vydán v červenci 1989 a je platný pro období začínající 1. ledna 1990 nebo později (IFRS, © 2024a).

Hyperinflace je indikována faktory, jako jsou ceny, úroky a mzdy spojené s cenovým indexem, a kumulativní inflace za tři roky kolem 100 procent nebo více (což znamená, že inflace je považována za hyperinflační ve výši 2 % měsíčně, což převede na $(1+0,268)^3$ o něco více než 100 % na tříleté kumulativní bázi) (Cenap, 2012).

Do zveřejnění účetní závěrky by mělo být zahrnuto:

- Zisk nebo ztráta z peněžních položek [IAS 29.9]
- Skutečnost, že účetní závěrky a další údaje z předchozích období byly přepracovány s ohledem na změny ve všeobecné kupní síle měny vykazování [IAS 29.39]
- Zda jsou účetní závěrky založeny na přístupu historických nebo současných nákladů [IAS 29.39]
- Identita a úroveň cenového indexu k rozvahovému dni a pohyby během běžného a předchozího účetního období [IAS 29.39]

IAS 29 definuje a poskytuje obecný návod pro posouzení, zda je ekonomika konkrétní jurisdikce hyperinflační. IASB však neuvádí konkrétní jurisdikce.

Existují však dva spolehlivé zdroje pro tento druh informací:

International Practices Task Force (IPTF), Centrum pro kvalitu auditu monitoruje stav „vysoce inflačních“ zemí. I když sleduje stav vysoce inflačních zemí pro účely aplikace US GAAP, jeho kritéria pro identifikaci takových zemí jsou podobná kritériím pro identifikaci „hyperinflačních ekonomik“ podle IAS 29. Čas od času IPTF vydává zprávy o svých diskusích se Zaměstnanci SEC na doporučení IPTF, které země by měly být považovány za vysoce inflační a které země jsou na „seznamu sledování“ pracovní skupiny pro inflaci. Mezinárodní měnový fond (MMF) navíc zveřejňuje prognózy inflace (Delloite, © 2023).

Podle IAS 29 částky ve výkazu o finanční pozici, které ještě nebyly vyjádřeny v měřící jednotce aktuální (běžné) ke konci účetního období, jsou přepracovány použitím všeobecného cenového indexu. GPI (general price index) je vážený aritmetický průměr tří cenových indexů, PPI, CPI a NCCI. Odhaluje zdroje inflačních tlaků a vývoj cen nejdůležitějších produktů a služeb pro výrobce, spotřebitele a stavebnictví. Skládá se z 60 % indexu cen výrobců (PPI), 30 % indexu spotřebitelských cen (CPI), 10 % indexu národních stavebních nákladů (NCCI) (Ibire, © 2023).

Peněžní položky se nepřehodnocují, protože jsou již vyjádřeny v peněžních jednotkách běžných (aktuálních) ke konci účetního období. Peněžní položky jsou držené peníze a položky, které mají být přijaty nebo zaplacený v penězích.

Aktiva a pasiva spojená dohodou se změnami cen, jako jsou indexované dluhopisy a půjčky, jsou upraveny v souladu s dohodou.

Všechna ostatní aktiva a pasiva jsou nepeněžní položky. Některé nepeněžní položky jsou vedeny v částkách běžných ke konci účetního období, jako je čistá realizovatelná hodnota a reálná hodnota, takže nejsou přehodnocovány. Všechna ostatní nepeněžní aktiva a závazky jsou přepracovány.

Většina nepeněžních položek je vedena v pořizovací ceně nebo pořizovací ceně snížené o odpisy; proto jsou vyjádřeny v částkách běžných k datu jejich pořízení. Přepracovaná pořizovací cena nebo pořizovací cena snížená o odpisy každé položky je stanovena aplikací změny obecného cenového indexu od data akvizice do konce účetního období na její historickou cenu a kumulované odpisy. Například pozemky, budovy a zařízení, zásoby surovin a zboží, goodwill, patenty, ochranné známky a podobná aktiva jsou přepočteny od data jejich nákupu. Zásoby nedokončených a hotových výrobků jsou přepočteny k datům, kdy byly vynaloženy náklady na nákup a přeměnu.

Podrobné záznamy o datech pořízení položek majetku, budov a zařízení nemusí být k dispozici nebo je nelze odhadnout. Za těchto výjimečných okolností může být nutné v prvním období aplikace tohoto standardu použít nezávislé odborné posouzení hodnoty položek jako základ pro jejich přepracování.

Obecný cenový index nemusí být k dispozici pro období, pro která platí tento standard a vyžaduje přepracování pozemků, budov a zařízení. Za těchto okolností může být nutné použít odhad založený například na pohybech směnného kurzu mezi funkční měnou a relativně stabilní cizí měnou.

Na konci prvního období a v následujících obdobích jsou všechny složky vlastního kapitálu přepracovány použitím všeobecného cenového indexu od začátku období nebo od data vkladu, pokud je pozdější.

Na začátku prvního období aplikace tohoto standardu jsou složky vlastního kapitálu, kromě nerozděleného zisku a jakéhokoli přebytku z přecenění, přepracovány použitím všeobecného cenového indexu od data, kdy byly složky vloženy nebo jinak vznikly. Případný přebytek z přecenění, který vznikl v předchozích obdobích, je vyloučen. Přepracovaný nerozdělený zisk je odvozen od všech ostatních částek v přepracovaném výkazu o finanční situaci.

Tento standard vyžaduje, aby všechny položky výkazu o úplném výsledku byly vyjádřeny v měřící jednotce běžné ke konci účetního období. Proto je třeba všechny částky přepracovat aplikací změny obecného cenového indexu od data, kdy byly položky výnosů a nákladů prvotně zachyceny v účetní závěrce (IFRS, © 2024a).

Přepracování finančních výkazů podle IFRS je poměrně komplexní záležitostí. Při přepracování nepeněžních položek rozvahy, které jsou vykazovány v historických nákladech na konci účetního období využívá se vzorec.

$$\text{Přepáková hodnota} = \text{Historická cena} \times \frac{\text{GPI na konci účetního období}}{\text{GPI data pořízení}} \quad (3)$$

Podle IAS 29, vlastní kapitál musí být také přepracován. Tady se pravidla liší podle toho, kdy se přepracování provádí – na začátku nebo na konci účetního období.

Pokud se přepracování kapitálových složek provádí na začátku období, kdy se použije IAS 29:

- Přebytek z přecenění: nutné zcela odstranit;
- Nerozdělený zisk: je odvozen od všech ostatních částek v přepracovaném výkazu o finanční situaci. Jinými slovy, toto bude vyrovnávací číslo;
- Ostatní složky vlastního kapitálu: přepracování aplikací GPI od data vkladu nebo jiné akvizice, tj. záleží na vytvoření složky vlastního kapitálu.

Kapitálové složky na konci období, kdy je uplatňován IAS a následně: nastává nutnost přepočítání aplikací GPI od začátku období nebo od data příspěvku, pokud složka vznikla v průběhu roku.

Podle IAS 29 všechny položky výkazu zisku a ztráty musí být vykázány v běžných jednotkách, což znamená její celé přepracování od data provedení transakce.

$$\text{Přepákováná hodnota} = \text{Častka transakce} \times \frac{\text{GPI na konci účetního období}}{\text{GPI data provedení transakce}} \quad (4)$$

Může to být problémem získat GPI pro každý jednotlivý den, nicméně je možné použít aproximaci, například průměrné týdenní GPI, pokud je to vhodné. V situacích, kdy hyperinflace dosáhla nadměrně vysokých čísel a ceny se mění každý den, taková aproximace již vhodná nebude.

Bude jako samostatná položka v zisku nebo ztrátě – zisk nebo ztráta na čisté peněžní pozici. Jedná se o číslo, které vyjadřuje, o jakou kupní sílu podnik na peněžních aktivech (jsou-li větší než nepeněžní aktiva) v daném období kvůli inflaci přišel, nebo kolik získal, je-li situace opačná. Vypočítává se jako změna GPI aplikovaná na vážený průměr rozdílu mezi vašimi peněžními aktivy a peněžními závazky. Ale je extrémně nepraktické počítat tímto způsobem, a proto se v praxi předpokládá, že zisk nebo ztráta z čisté peněžní pozice je prostě zisk nebo ztráta z nepeněžních položek – což je součet úprav přepočtu.

Standard IAS 29 neříká mnoho o přepočtu peněžních toků, ale vyžaduje, aby všechny položky byly vyjádřeny v oceňovací jednotce, která je aktuální (běžná) ke konci účetního období.

Prakticky to znamená, že je potřeba přepočítat všechny částky, podobně jako u zisku nebo ztráty (Mahutova, © 2023).

K říjnu 2023 byl vydán seznam států, ekonomiky kterých, jsou považovány za hyperinflační, a které by v souvislosti s tím měly uplatňovat IAS 29. V tabulce 3 jsou uvedené této státy a stav jejich implementaci IFRS. Z dat je vidět, že většina států požaduje korekci finančních výkazů (zejména, bojují-li s inflací několikátý rok) – to dovoluje prezentovat skutečně výkazy finanční aktivity a dovolují jak investorům, tak i managerům a jiným uživatelům získat přehled o skutečném stavu finančního zdraví podniku. Nicméně Haiti a Súdán zatím nemají implementovány mezinárodní standardy, i když vykazují v hyperinflačním prostředí (PWC, 2023).

Tab. 3 Státy s hyperinflací a jejich využití mezinárodních účetních standardů

Státy	Požadováno pro kotované zahraniční podniky	Požadováno pro tuzemské veřejně obchodované podniky	Povoleno pro tuzemské veřejně obchodované podniky	Malé a střední podniky
Argentina	✓	✓		povoleno
Etiopie	✓	✓		požadováno
Ghana	✓	✓		požadováno
Haiti				
Írán	Nejsou na burze	✓		uvažuje se
Libanon	✓	✓		povoleno
Sierra Leone	✓	✓		povoleno
Súdán				
Suriname	povoleno		✓	povoleno
Turecko	✓	✓		ne
Venezuela	✓	✓		požadováno
Jemen	Žádná burza	✓ (banky a velké daňové subjekty)		Formálně adoptováno
Zimbabwe	✓	✓		povoleno

Zdroj: (IFRS, © 2024a, IFAC, 2022, vlastní zpracování).

Podle požadavků IAS 29 je potřeba přepočítávat finanční výkazy, když inflace běží na sazbách 2 % měsíčně nebo výše. Ale pokud sazby budou nižší, neexistuje žádný požadavek, protože její tříletá kumulativní sazba zůstává pod 100 % podle aktuálního ustanovení. Takový stav není optimálním řešením vzhledem k tomu, že kumulativní inflace za 3 roky na úrovni 70 %, 80 % nebo až 90 % nevyžaduje žádné upravování i když je velice vysoká. Index, využívaný pro přepočet, GPI, je vybrán jako univerzální, nicméně ne vždy bude tím nejlepším řešením pro firmy, které mají úzkou specializaci, kde zahrnutý průměr indexu v GPI nebude korektním vzhledem k činností firmy.

4 Analytické závěry ve vztahu k interpretaci informací obsažených ve finančních výkazech v inflačním prostředí

Uvedená informace v předchozích kapitolách ukazuje, že zohledňování inflačního vlivu ve finančních výkazech je nástrojem pro dodržování realistického zobrazení stavu věci. Pro ilustraci významu zahrnování inflace bylo rozhodnuto ukázat zjednodušené přepracování výkazu podniku Smarty CZ a.s., který realizuje prodej techniky, elektronických zařízení atd. Přepracování bude zohledňovat podstatné body, které se zahrnují při přepočtu, nicméně některé přepočty se budou zakládat na určitých předpokladech za okolnosti, že chybí určité informace pro přesnější kalkulaci.

Společnost Smarty CZ a.s. vykazuje v českých korunách podle českých účetních standardů. V tabulce 4 je představena rozvaha společnosti.

Tab. 4 Rozvaha společnosti Smaty CZ a.s. k 31.3.2023 a 31.3.2022

Položka	31.3.2023			31.3.2022
	Brutto	Korekce	Netto	
Aktiva celkem	1,041,238.00	72,071.00	969,167.00	747,868.00
Stálá aktiva	219,946.00	69,918.00	150,028.00	52,559.00
Dlouhodobý nehmotný majetek	34,310.00	24,345.00	9,965.00	11,072.00
Ocenitelná práva	34,310.00	24,345.00	9,965.00	11,072.00
Software	23,133.00	23,133.00	-	
Ostatní ocenitelná práva	11,177.00	1,212.00	9,965.00	11,072.00
Dlouhodobý hmotný majetek	185,636.00	45,573.00	140,063.00	41,487.00
Pozemky a stavby	81,318.00	12,522.00	68,796.00	16,965.00
Stavby	81,318.00	12,522.00	68,796.00	16,965.00
Hmotné movité věci a jejich soubory	90,781.00	33,051.00	57,730.00	21,894.00
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek a	13,537.00	-	13,537.00	2,628.00

nedokončený dlouhodobý hmotný majetek				
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	4,849.00	-	4,849.00	2,628.00
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	8,688.00	-	8,688.00	-
Oběžná aktiva	761,392.00	2,153.00	759,239.00	667,477.00
Zásoby	602,861.00	1,875.00	600,986.00	499,508.00
Zásoby	5,813.00	-	5,813.00	4,378.00
Materiál	5,813.00	-	5,813.00	4,378.00
Výrobky a zboží	597,048.00	1,875.00	595,173.00	495,130.00
Zboží	597,048.00	1,875.00	595,173.00	493,424.00
Zálohy na zásoby			-	1,706.00
Pohledávky	149,435.00	278.00	149,157.00	155,879.00
Dlouhodobé pohledávky	2,957.00	-	2,957.00	2,678.00
Pohledávky – ostatní	1,330.00			1,391.00
Odložené daňové pohledávky	1,627.00			1,287.00
Krátkodobé pohledávky	146,478.00	278.00	146,200.00	153,201.00
Pohledávky z obchodních vztahů	120,525.00	194.00	120,331.00	104,478.00
Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba	5,330.00		5,330.00	35,565.00
Pohledávky – ostatní	20,623.00	84.00	20,539.00	13,158.00
Stát – daňové pohledávky	3,001.00			42.00
Krátkodobé poskytnuté zálohy	3,924.00			3,275.00

Dohadné účty aktivní	12,028.00			8,947.00
Jiné pohledávky	1,670.00	84.00		894.00
Časové rozlišení aktiv	59,900.00	-	59,900.00	27,832.00
Náklady příštích období	14,291.00			4,968.00
Příjmy příštích období	23,143.00			22,864.00
Komplexní náklady příštích období	22,466.00		22,466.00	-
Peněžní prostředky	9,096.00	-	9,096.00	12,090.00
Peněžní prostředky v pokladně	532.00		532.00	712.00
Peněžní prostředky na účtech	8,564.00		8,564.00	11,378.00
Položka			31.3.2023	31.3.2022
Pasiva Celkem			969,167.00	747,868.00
Vlastní kapitál			114,194.00	136,250.00
Základní kapitál			5,000.00	5,000.00
Základní kapitál			5,000.00	5,000.00
Ážio a kapitálové fondy			30,000.00	30,000.00
Kapitálové fondy			30,000.00	30,000.00
Ostatní kapitálové fondy			30,000.00	30,000.00
Fondy ze zisku			1,000.00	1,000.00
Ostatní rezervní fondy			1,000.00	1,000.00
Výsledek hospodaření minulých let			60,250.00	63,229.00
Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta minulých let			60,250.00	63,229.00
Výsledek hospodaření běžného účetního období			17,944.00	37,021.00
Cizí zdroje			847,974.00	602,588.00
Závazky			847,974.00	602,588.00
Dlouhodobé závazky			75,173.00	-

Závazky k úvěrovým institucím	75,173.00	-
Krátkodobé závazky	772,801.00	602,588.00
Krátkodobé přijaté zálohy	8,309.00	14,831.00
Závazky z obchodních vztahů	302,635.00	275,123.00
Závazky k úvěrovým institucím	406,277.00	257,863.00
Závazky – ostatní	55,580.00	54,771.00
Závazky k zaměstnancům	14,510.00	11,137.00
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	6,358.00	4,652.00
Stát – daňové závazky a dotace	30,326.00	36,412.00
Dohadné účty pasivní	3,111.00	2,430.00
Jiné závazky	1,275.00	140.00
Časové rozlišení pasiv	6,999.00	9,030.00
Výdaje příštích období	6,999.00	9,030.00

Zdroj: (Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2023, vlastní zpracování)

Podle IAS 29 nepeněžní položky musí být přepracovány. Do těchto položek by mělo být zahrnuto:

Tab. 5 Nepeněžní položky z rozvahy Smarty CZ a.s.

Položka	31.3.2023			31.3.2022
	Brutto	Korekce	Netto	
Software	23,133.00	23,133.00	-	
Ostatní ocenitelná práva	11,177.00	1,212.00	9,965.00	11,072.00
Stavby	81,318.00	12,522.00	68,796.00	16,965.00
Hmotné movité věci a jejich soubory	90,781.00	33,051.00	57,730.00	21,894.00
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	4,849.00	-	4,849.00	2,628.00
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	8,688.00	-	8,688.00	-

Materiál	5,813.00	-		4,378.00
Zboží	597,048.00	1,875.00	595,173.00	493,424.00
Zálohy na zásoby			-	1,706.00

Zdroj: (Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2023, vlastní zpracování)

Uvedená data má být přepracována při použití GPI. Jak bylo zmíněno, GPI je souhrnem CPI, PPI a CCI, což dovoluje využití všemi podniky, nicméně ty společnosti, které nemají vztah ke stavebnictví nebo všem položkám CPI, nebudou mít úplně korektní výsledek při využití všeobecného cenového indexu. Proto byl proveden přepočten podle GPI a podle cenových indexů, které nejvíc odpovídají činnosti podniku.

Jako první – je potřeba definovat jaké druhy indexu budou využity. Software a ostatní ocenitelná práva jsou určena pro využití při fungování podniku – Smarty CZ a.s. je konečným spotřebitelem, proto bude využit CPI – ostatní (protože zahrnuje položky, jako jsou administrativní poplatky, právní služby atd.) (Český statistický úřad, 2022). Pro stavby, zálohy na dlouhodobý hmotný majetek, nedokončený dlouhodobý majetek bude využit CPI – bydlení, protože zahrnuje poplatky a náklady spojené s pronájmem, údržbou bytu, energiemi – Smarty CZ a.s. je konečným spotřebitelem. Položky hmotné ostatní, podle přílohy k uzávěrce zahrnují vybavení kanceláří, proto bude použit CPI bytové vybavení. Materiál, zboží a zásoby v aktivech budou také nakupované, tady bude použit CPI rekreace a kultura – technika, hry atd.

Výkazy Smarty CZ a.s. začínají v dubnu, proto vypočtené se také budou vztahovat ke stejnému období.

Tab. 6 CPI podle kategorií, období 4.2020-4.2023

	Bydlení, voda, energie, paliva	Rekreace a kultura	Ostatní zboží a služby	Bytové vybavení
4.2020-4.2021	100.9	101.4	102.5	102.1

4.2020-4.2022	121.08	112.047	112.03	112.923
4.2020-4.2023	142.39	126.501	125.81	126.473
4.2021-4.2023	141.12	124.755	122.74	123.872
4.2022-4.2023	117.6	112.9	112.3	112.0
4.2021-4.2022	120.0	110.5	109.3	110.6

Zdroj: (Český statistický úřad, ©2024, vlastní zpracování)

Z rozvahy vidíme, že software nebyl v rozvaze v roce 2022, takže byl v aktivech jen jeden rok stejně jako nedokončený dlouhodobý hmotný majetek. Pro přepočítání bude vzata cena v rozvaze a index z období 4.2022-4.2023. Ostatní položky mají určitý stav v roce 2022. Pro další výpočet bude považováno, že stav položek ostatní práva, stavby je z roku 2020, materiál, zálohy nehmotný majetek, zboží, hmotné movité věci jsou z roku 2021. Pro přepočítání bude využit vzorec:

Nová hodnota (5)

$$= \text{Předpokladaná část hodnoty z roku 2020} \times \text{index 2020} \\ - 2023 + \text{část hodnoty pořízená během roku} \times \text{index 2022} \\ - 2023$$

Stejným způsobem budou přepočteny položky s předpokládaným datem pořízení v roce 2021. Pro přepočítání stavu položek v předchozím účetním období budou využity indexy 4.2020-4.2022 nebo 4.2021-4.2022.

Tab. 7 Přepočtená hodnota nepeněžních položek s využitím CPI

Položka	Přepočítání			31.3.2022
	31.3.2023			
	Brutto	Korekce	Netto	
Software	25,978.36	25,978.36	-	
Ostatní ocenitelná práva	14,047.87	1,523.31	12,524.57	12,404.24
Stavby	99,835.61	15,373.49	84,462.12	20,541.22
Hmotné movité věci a jejich soubory	104,273.98	37,963.44	66,310.53	24,214.76
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	5,742.88		5,742.88	3,153.60
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	9,730.56		9,730.56	

Materiál	7,081.87		7,081.87	4,837.69
Zboží	732,560.14	2,300.57	730,259.57	545,233.52
Zálohy na zásoby				1,885.13
Celkem	999,251.26	83,139.17	916,112.09	612,270.16
	Rozdíl oproti rozvaze			
Položka	31.3.2023			31.3.2022
	Brutto	Korekce	Netto	
Software	2,845.36	2,845.36	-	
Ostatní ocenitelná práva	2,870.87	311.31	2,559.57	1,332.24
Stavby	18,517.61	2,851.49	15,666.12	3,576.22
Hmotné movité věci a jejich soubory	13,492.98	4,912.44	8,580.53	2,320.76
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	893.88	-	893.88	525.60
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	1,042.56	-	1,042.56	-
Materiál	1,268.87	-	1,268.87	459.69
Zboží	135,512.14	425.57	135,086.57	51,809.52
Zálohy na zásoby				179.13
Celkem	176,444.26	11,346.17	165,098.09	60,203.16

Zdroj: (Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2023, vlastní zpracování)

Z tabulky 7 vidíme, že netto rozdíl za období 31.3.2022-31.3.2023 rovná se 165 098, 09 CZK, za předchozí období - 60 203,16 CZK.

Pro následující výpočty bude využit GPI index, pro jeho výpočet byly využity souhrnné hodnoty CPI, PPI a CCI.

Tab. 8 Výpočet GPI

	CPI	PPI	CCI	GPI
4.2020-4.2021	103.1	102.74918	102.88	102.87
4.2020-4.2022	117.74	125.83259	116.22	122.44
4.2020-4.2023	132.69	131.0196	125.11	130.93
4.2021-4.2023	128.7	127.37481	121.61	127.2

4.2022-4.2023	112.7	104.34737	107.65	107.18
4.2021-4.2022	114.2	122.33142	112.97	118.96

Zdroj: (Český statistický úřad, 2024, vlastní zpracování)

Přepočítáme hodnotu nepeněžních položek s GPI.

Tab. 9 Přepočtená hodnota nepeněžních položek s využitím GPI

Položka	Přepočet			
	31.3.2023			31.3.2022
	Brutto	Korekce	Netto	
Software	24,794.79	24,794.79	-	
Ostatní ocenitelná práva	14,609.18	1,584.18	13,025.01	13,556.92
Stavby	91,188.25	14,041.90	77,146.35	20,772.50
Hmotné movité věci a jejich soubory	101,684.07	37,020.53	64,663.55	26,044.11
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	5,723.28		5,723.28	3,126.15
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	9,312.11		9,312.11	
Materiál	7,106.77		7,106.77	5,207.87
Zboží	738,688.11	2,319.81	736,368.29	586,954.79
Zálohy na zásoby				2,029.38
Celkem	993,106.56	79,761.20	913,345.36	657,691.71
	Rozdíl oproti rozvaze			
Položka	31.3.2023			31.3.2022
	Brutto	Korekce	Netto	
Software	1,661.79	1,661.79	-	
Ostatní ocenitelná práva	3,432.18	372.18	3,060.01	2,484.92
Stavby	9,870.25	1,519.90	8,350.35	3,807.50
Hmotné movité věci a jejich soubory	10,903.07	3,969.53	6,933.55	4,150.11
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	874.28	-	874.28	498.15

Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	624.11	-	624.11	-
Materiál	1,293.77	-	1,293.77	829.87
Zboží	141,640.11	444.81	141,195.29	93,530.79
Zálohy na zásoby				323.38
Celkem	170,299.56	7,968.20	162,331.36	105,624.71

Zdroj: (Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2023, vlastní zpracování)

Vidíme, že oproti výpočtu s CPI, rozdíl v netto je k 31.3.2023 nižší téměř o 3 tisíce, ale rozdíl k 31.3.2022 je vyšší téměř o 45 tis CZK.

Podle IAS 29 položky vlastního kapitálu musí být také přepracovány na začátku a na konci účetního období. Výsledek hospodaření běžného účetního období nebyl přepočítáván vzhledem k tomu, že je vykazován v běžných jednotkách. Nerozdělený zisk je odvozen od ostatních položek a je vyrovnávacím číslem.

Tab. 10 Přepracovaná rozvaha společnosti Smarty CZ a.s.

Položka	31.3.2023			31.3.2022
	Brutto	Korekce	Netto	
Aktiva celkem	1,211,537.56	80,039.20	1,131,498.36	853,492.71
Stala aktiva	247,311.69	77,441.39	169,870.30	63,499.67
Dlouhodobý nehmotný majetek	39,403.97	26,378.96	13,025.01	13,556.92
Ocenitelná práva	39,403.97	26,378.96	13,025.01	13,556.92
Software	24,794.79	24,794.79	-	
Ostatní ocenitelná práva	14,609.18	1,584.18	13,025.01	13,556.92
Dlouhodobý hmotný majetek	207,907.72	51,062.43	156,845.29	49,942.75
Pozemky a stavby	91,188.25	14,041.90	77,146.35	20,772.50
Stavby	91,188.25	14,041.90	77,146.35	20,772.50
Hmotné movité věci a jejich soubory	101,684.07	37,020.53	64,663.55	26,044.11

Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek a nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	15,035.40	-	15,035.40	3,126.15
Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	5,723.28		5,723.28	3,126.15
Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	9,312.11		9,312.11	-
Oběžná aktiva	904,325.87	2,597.81	901,728.06	762,161.04
Zásoby	745,794.87	2,319.81	743,475.06	594,192.04
Zásoby	7,106.77	-	7,106.77	5,207.87
Materiál	7,106.77		7,106.77	5,207.87
Výrobky a zboží	738,688.11	2,319.81	736,368.29	588,984.17
Zboží	738,688.11	2,319.81	736,368.29	586,954.79
Zálohy na zásoby			-	2,029.38
Pohledávky	149,435.00	278.00	149,157.00	155,879.00
Dlouhodobé pohledávky	2,957.00	-	2,957.00	2,678.00
Pohledávky – ostatní	1,330.00			1,391.00
Odložené daňové pohledávky	1,627.00			1,287.00
Krátkodobé pohledávky	146,478.00	278.00	146,200.00	153,201.00
Pohledávky z obchodních vztahů	120,525.00	194.00	120,331.00	104,478.00
Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba	5,330.00		5,330.00	35,565.00
Pohledávky – ostatní	20,623.00	84.00	20,539.00	13,158.00
Stát – daňové pohledávky	3,001.00			42.00
Krátkodobé poskytnuté zálohy	3,924.00			3,275.00

Dohadné účty aktivní	12,028.00			8,947.00
Jiné pohledávky	1,670.00	84.00		894.00
Časové rozlišení aktiv	59,900.00	-	59,900.00	27,832.00
Náklady příštích období	14,291.00			4,968.00
Příjmy příštích období	23,143.00			22,864.00
Komplexní náklady příštích období	22,466.00		22,466.00	-
Peněžní prostředky	9,096.00	-	9,096.00	12,090.00
Peněžní prostředky v pokladně	532.00		532.00	712.00
Peněžní prostředky na účtech	8,564.00		8,564.00	11,378.00
Položka			31.3.2023	31.3.2023
Pasiva Celkem			1,131,498.36	853,492.71
Vlastní kapitál			276,525.36	241,874.71
Základní kapitál			6,375.04	5,947.77
Základní kapitál			6,375.04	5,947.77
Ážio a kapitálové fondy			38,250.23	35,686.64
Kapitálové fondy			38,250.23	35,686.64
Ostatní kapitálové fondy			38,250.23	35,686.64
Fondy ze zisku			1,275.01	1,189.55
Ostatní rezervní fondy			1,275.01	1,189.55
Výsledek hospodaření minulých let			212,681.09	162,029.74
Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta minulých let			212,681.09	162,029.74
Výsledek hospodaření běžného účetního období			17,944.00	37,021.00
Cizí zdroje			847,974.00	602,588.00
Závazky			847,974.00	602,588.00
Dlouhodobé závazky			75,173.00	-

Závazky k úvěrovým institucím	75,173.00	-
Krátkodobé závazky	772,801.00	602,588.00
Krátkodobé přijaté zálohy	8,309.00	14,831.00
Závazky z obchodních vztahů	302,635.00	275,123.00
Závazky k úvěrovým institucím	406,277.00	257,863.00
Závazky – ostatní	55,580.00	54,771.00
Závazky k zaměstnancům	14,510.00	11,137.00
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	6,358.00	4,652.00
Stát – daňové závazky a dotace	30,326.00	36,412.00
Dohadné účty pasivní	3,111.00	2,430.00
Jiné závazky	1,275.00	140.00
Časové rozlišení pasiv	6,999.00	9,030.00
Výdaje příštích období	6,999.00	9,030.00

Zdroj: (Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2023, vlastní zpracování)

Přepracovaná rozvaha společnosti k 31.3.2023 se mnohem liší od vstupních dat. Přepracování uzávěrky se zahrnutím inflaci může vést k odlišným rozhodnutím managementu a dalších krocích ve vývoji společnosti. Zahrnutá inflace nebyla hyperinflací, nicméně i ona byla schopna mít podstatný vliv na pravdivé vykazování stavu podniku.

Česká legislativa v sobě nezahrnuje pravidla ohledně přepracování finančních výkazů nejen se zohledněním inflace, ale i hyperinflace. Důvodem pro neexistenci těchto pravidel je to, že taková situace se doposud nenastala. Ale v případě, že nastane situace hyperinflace, přivede to k tomu, že všechny podniky, které využívají české účetní standardy, nebo nebudou schopné prezentovat korektní data, což povede k nemožnosti realisticky ocenit finanční stav společnosti a schválit navazující plán účinků, který bude nejvíc optimální. Nebo, podniky budou muset velmi rychle přejít na mezinárodní standardy, v okolnostech, kde již působí

hyperinflace bude, s velice ohraničeným časem na implementaci, velice těžké toto udělat. Vzhledem k zmíněnému, by bylo relevantní přidat do české legislativy pravidla a návody, jak by měly podniky postupovat, v případě, že nastane doba hyperinflace. Nebo, učinit právní kroky, aby mezinárodní standardy byly povinné pro použití větším počtem firem, což, pravděpodobně, bude spojeno z určitými komplikacemi pro střední a malé firmy, které nemají zkušenosti s použitím jiných standardů.

Jak již bylo řečeno, i obyčejná inflace zásadně mění finanční výkazy. Ale v mezinárodních standardech je pravidlo, že přepracování musí proběhnout za okolnosti, že za 3 roky inflace kumulativně přesáhla 100 %. Bylo by užitečné použít přepočty i za menší kumulativní inflace, protože i ona mění výkazy. Ve 20. letech 21. století svět, byznys a obchod utrpěly vážné a neočekávané změny. Pro státy jako Libanon (Trading economics, ©2024), Turecko nebo Argentina (Bankova et al., 2022) - byly změny natolik zásadní, že se rychle adaptovat nebyly schopné, jedním z následků toho byla hyperinflace. Evropské státy zvládly změny lépe, jejich zvýšení inflace nebylo natolik dramatické. Avšak, státy, které zažívají hyperinflaci, pro vlastní finanční výkazy musejí využívat pravidla mezinárodních standardů, aby očistily vliv inflace, ale evropské státy nemusejí – což vede k paradoxnímu faktu, že státy postižené hyperinflací mají víc korektní a víc přiblížené výkazy realitě než státy Evropy.

Závěr

Tato diplomová práce je zaměřena na vymezení podstaty jevu inflace a hyperinflace, jejich vlivu na finanční výkaznictví a způsoby, jak očistit data od zkreslení tímto ekonomickým jevem.

V teoretické části byla provedena rešerše literatury s cílem identifikovat klíčové body pojmu inflace, byla představena její charakteristika v závislosti na různých úhlech pohledu. Následně byl zkoumán vliv tohoto jevu na ekonomiku a blahobyt na příkladě států, které v minulosti čelily hyperinflaci a řešení, které byla využita. V druhé kapitole byla přestavena problematika vlivu inflace na správnost a realistické zobrazení skutečnosti v finančních výkazech.

Třetí kapitola je zaměřena na rozbor historického vývoje vykazování podle českých a mezinárodních účetních standardů. Byly vymezeny jejich základní body a rozdíly. Následně, bylo detailně zkoumány různé způsoby provedení úprav ve finančních výkazech, aby bylo eliminováno zkreslování inflace, byl proveden rozbor postupů, které jsou zakotvené v mezinárodních standardech ohledně přepracování dokumentace firem v hyperinflačním prostředí.

Následně, byla provedena analýza na příkladu vybrané společnosti. Zveřejněné finanční výkazy byly přepracovány s cílem ukázat, nakolik silný je vliv inflace. Rozvaha společnosti byla přepočítána s využitím GPI podle postupů popsaných v mezinárodních standardech.

Jako výsledek, práce potvrdila, že pokud společnost neupravuje své finanční výkazy za vysoké inflace – není schopná prezentovat reálné výsledky své aktivity, což neumožňuje investorům a stakeholderům správně posoudit finanční zdraví společnosti, navíc to může uvést managery firmy v omyl což přivede k chybným rozhodnutím, které povede podnik špatným směrem ve svém dalším vývoji a může zkomplikovat další podnikání. Přepracování výkazů, tím pádem, hraje rozhodující roli, jak pro externí, tak i pro interní uživatele.

Následně, práce ukazuje, že využití obecného cenového indexu (GPI) podle postupu uvedeného v mezinárodních účetních standardech, i když dělá index využitelným pro podniky ze všech sfér, nebude vždy úplně korektním indexem pro

úpravu. Zahrnuje v sobě určité procento dalších indexů, které nemusí korektně reflektovat aktivitu podniku. Toto zřejmě dovolí přiblížit finanční výkazy k realitě, ale na druhou stranu ji zkreslí tím, že hlavní aktivita podniku nebude zcela odpovídat procentuálnímu podílu GPI.

Aby došlo k správnému zobrazování stavu věci ve finančních výkazech, je důležité implementovat odpovídající pravidla také do českých účetních standardů. Současná absence jakýchkoli informací, spojených s přepracováním výkazů, může mít negativní následky v době vzniku hyperinflačního prostředí. V tomto případě, zavedení příslušných postupů už bude opožděné, a podniky, využívající české účetní standardy, ze své strany nebudou schopné prezentovat korektní data vlastní aktivity. Rychlý přechod na mezinárodní standardy bude skoro nemožné uplatnit z důvodu nedostatku zkušeností u středních a malých podniku. Proto je třeba začlenit příslušné úpravy do ČÚS nebo nastavit časový horizont, během kterého by měl větší seznam podniku přejít na mezinárodní standardy účetního výkaznictví.

Posledním bodem, je návrh na požadavek úprav výkazů na základě mezinárodních standardů, souvisejících s hyperinflací, i během menší kumulativní inflace na 3lete bázi než 100 %. Jak ukázaly související přepočty, i menší inflace má vliv na správné reprezentování výsledků, proto bylo by vhodné provádět korekci dat dříve, než inflační prostředí dosáhne hyperinflačního stadia.

Seznam literatury

ABRAMOWICZ, Ken a KILPATRICK, D.J, 2023. *Inflation and Financial Information Usefulness*. Online. Strategic Finance. Dostupné z: <https://www.sfmagazine.com/articles/2023/april/inflation-and-financial-information-usefulness?psso=true>. [cit. 2023-12-10].

BANKOVA, Dea; DUTTA, Prasanta Kumar a MICHAEL, Ovaska, 2022. *The war in Ukraine is fuelling a global food crisis*. Online. Reuters Graphics. 2022-05-30. Dostupné z: <https://graphics.reuters.com/UKRAINE-CRISIS/FOOD/zjvqkgomjvx/>. [cit. 2024-03-28].

BOGETIĆ, Željko; DRAGUTINOVIĆ, Diana a PETROVIĆ, Pavle, 2022. Hyperinflation and stabilization in FR Yugoslavia: 1992-1994. Online. *Panoeconomicus*. vol. 69, iss. 2, s. 173-204. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.2298/PAN2202173B>. [cit. 2023-11-19].

CENAP, Ilter Ph.D., C.P.A., C.M.A, 2012. *Exploring the Effects of Inflation on Financial Statements through Ratio Analysis*. Online. SSRN. 2012-12-07. Dostupné z: <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=172086089029004066117116101001066000059080034086059056072084066074119106074093111027060049049026019123051108001096065117013079111025007016051085122014081082000099126069014049070007117023083113024101096017086080068079095116102124113077091095011115064094&EXT=pdf&INDEX=TRUE> [cit. 2023-08-19].

Česká Národní Banka, © 2023. *Inflační cíl*. Online. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/> [cit. 2023-11-22].

Český statistický úřad, © 2024. *Indexy spotřebitelských cen podle klasifikace ECOICOP – meziroční index*. Online. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=2218&katalog=31779&pvo=CEN08B3&pvo=CEN08B3&evo=v1877_!_CEN-SPO-MEZIR-EM_1 [cit. 2024-03-28].

Český statistický úřad, 2022. *Indexy spotřebitelských cen*. Online. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/26822363/manual_isc_2022.pdf/0805c091-a804-4f0e-abee-bec310b8449c?version=1.1 [cit. 2024-03-25].

Český statistický úřad, 2024. *Ceny výrobců – časové řady*. Online. 2024-03-18. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/ipc_cr [cit. 2024-03-28].

CULLEN, Roche, 2011. *Hyperinflation – It's More Than Just a Monetary Phenomenon*. Online. SSRN. 2011-03-30. Dostupné z: <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=044090101066110120073079084004095088034056090036079024023025127111066007108030081075060056032028047044115026097030000083098123112075028080092082031125102016000099110026011016025029121101086089080029029067004086024083108103068000123007026005079096008084&EXT=pdf&INDEX=TRUE> [cit. 2023-08-12].

Delloite IAS Plus, © 2024. *IAS 29 — Financial Reporting in Hyperinflationary Economies*. Online. Dostupné z: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias29> [cit. 2024-01-29].

DVOŘÁKOVÁ, Dana, 2022. *Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních standardů IFRS*. 6. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-1085-7.

ECB, © 2023. *Co je to inflace?* Online. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/ecb-and-you/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.cs.html [cit. 2023-08-16].

ELLIOT, Barry a ELLIOT, Jamie, 2019. *Financial Accounting and Reporting*. 19. Harlow: Pearson. ISBN 978-1-292-25599-6.

FAJARDO, José a DANTAS, Manuela, 2018. Understanding the Impact of Severe Hyperinflation Experience on Current Household Investment Behavior. Online. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*. Č. 17, s. 60-67. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-behavioral-and-experimental-finance/vol/17/suppl/C>. [cit. 2023-11-17].

HANKE, Steve a KRUS, Nickolas, 2012. *World Hyperinflations*. Online. The Johns Hopkins University. 2012-08-15. Dostupné z: <https://deliverypdf.ssrn.com/delivery.php?ID=3220050830220840920051221120781240280390810230740040>

60009028107097017114005080076031027023115056106051041114065066102
09600907612306005901408000512308900302012007204600512509109807211
9110023027088122123026091115110000021001096113077125076030006020&
EXT=pdf&INDEX=TRUE [cit. 2023-11-12].

libre, © 2023. *General Price Index*. Online. Dostupné z: <https://portalibre.fgv.br/en/node/9191> [cit. 2023-12-14].

ICAEW, 2015. *The effects of mandatory IFRS adoption in the EU: a review of empirical research*. Online. ISBN 978-1-78363-194-0. [cit. 2024-03-12].

IFAC, 2022. *Lebanon*. Online. Dostupné z: <https://www.ifac.org/about-ifac/membership/profile/lebanon> [cit. 2024-03-20].

IFRS, © 2023. *Who we are*. Online. Dostupné z: <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/> [cit. 2023-12-11].

IFRS, © 2024a. *IAS 29. Financial Reporting in Hyperinflationary Economies*. Online. Dostupné z: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-29-financial-reporting-in-hyperinflationary-economies.pdf?bypass=on> [cit. 2024-02-24].

IFRS, © 2024b. *Who uses IFRS Accounting Standards?* Online. Dostupné z: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/> [cit. 2024-03-20].

Inflation.eu, © 2023. *Worldwide inflation data. Historic inflation Czech Republic - CPI inflation*. Online. Dostupné z: <https://www.inflation.eu/en/inflation-rates/czech-republic/historic-inflation/cpi-inflation-czech-republic.aspx> [cit. 2023-10-10].

JÍLEK, Josef, 2013. *Finance v globální ekonomice II*. 1. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4516-9.

JÍLEK, Josef, 2018. *Hlavní účetní systémy IFRS a US GAAP*. 1. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2774-5.

KÁBRT, Martin, 2022. *Hyperinflace je jiná liga*. Online. Česká Národní Banka. 2022-10-26. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Hyperinflace-je-jina-liga/ [cit. 2023-10-02].

KENTON, Will, 2022. *What Is Hyperinflation? Causes, Effects, Examples, and How to Prepare*. Online. Investopedia. 2022-08-09. Dostupné z: <https://www.investopedia.com/terms/h/hyperinflation.asp#:~:text=Hyperinflation%20is%20a%20term%20to,more%20than%2050%25%20per%20month> [cit. 2023-08-12].

KONCHITCHKI, Yaniv, 2018. Inflation and Nominal Financial Reporting: Implications for Performance and Stock Prices. Online. *The Accounting review*. 2018-05-01, roč. 2018, č. 86, s. 1045–1085. Dostupné z: <https://doi.org/10.2308/accr.00000044>. [cit. 2024-02-21].

MAHUTOVA, Silvia, © 2024. *IFRS Reporting in Hyperinflationary Economy (IAS 29)*. Online. CPDbox. Dostupné z: <https://www.cpdbox.com/ifrs-reporting-in-hyperinflationary-economy-ias-29/#comments> [cit. 2024-03-11].

Munich Business School, © 2024. *Hyperinflation. Simply explained*. Online. Dostupné z: <https://www.munich-business-school.de/en/l/business-studies-dictionary/financial-knowledge/hyperinflation> [cit. 2024-04-01].

MURPHY, Robert Patrick, 2021. *Understanding Money Mechanics*. Auburn: Mises Institute. ISBN 978-1-61016-740-6.

PETTINGER, Tejvan, 2021. *Different types of inflation*. Online. Economicshelp. 2021-04-04. Dostupné z: <https://www.economicshelp.org/blog/2656/inflation/different-types-of-inflation/> [cit. 2023-09-15].

PricewaterhouseCoopers, 2009. *IFRS a české účetní předpisy podrobnosti a rozdíly*. Online. Dostupné z: <https://www.pwc.com/cz/cs/ucetnictvi/ifrs-publikace/ifrs-a-cz-gaap-podobnosti-rozdily.pdf> [cit. 2023-10-24].

PWC, 2023. *Hyper-inflationary economies at 31 December 2023 (updated October 2023)*. Online. 2023-10-25. Dostupné z: <https://viewpoint.pwc.com/dt/gx/en/>

pwc/in_briefs/in_briefs_INT/in_briefs_INT/hyper-inflationary-economies-updated.html#pwc-topic.dita_43f57387-2838-41be-bc11-9b858fcca05c [cit. 2024-03-15].

Reserve bank of Australia, © 2023. *Causes of inflation*. Online. Dostupné z: <https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/pdf/causes-of-inflation.pdf?v=2023-08-21-18-03-07> [cit. 2023-10-02].

SCHÜLER, Andreas a SEBASTIAN, WÜNSCHE, 2023. Inflation and Valuation Practice: German Evidence. Online. *Schmalenbach Journal of Business Research*. 2023-04-25, č. 75, s. 239–266. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s41471-023-00160-4>. [cit. 2023-12-10].

STROUHAL, Jiří; DVOŘÁKOVÁ, Dana; KOLÁŘ, Michal; SKLENÁR, Roman; SMRČKA, Luboš et al., 2013. *Oceňování v účetnictví*. 1. Praha: Wolter Kluwer. ISBN 978-80-7478-366-1.

TOSCANO, Paul, 2014. *The Worst Hyperinflation Situations of All Time*. Online. CNBC. 2014-01-29. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2011/02/14/The-Worst-Hyperinflation-Situations-of-All-Time.html> [cit. 2023-11-30].

Trading Economics, © 2024. *Lebanon Inflation Rate*. Online. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/lebanon/inflation-cpi> [cit. 2024-04-03].

VEJVODOVÁ, Alžběta, 2022. *České účetnictví zaspalo, stále více firem přechází na mezinárodní pravidla*. Online. Ekonom. 2022-11-22. Dostupné z: <https://ekonom.cz/c1-67127720-ceske-ucetnictvi-zaspalo-stale-vice-firem-prechazi-na-mezinarodni-pravidla> [cit. 2023-10-24].

Veřejný rejstřík a sbírka listin, 2023. *Smarty CZ a.s.* Online. 2023-09-27. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=78561894&subjektId=278788&spis=88719>. [cit. 2024-03-20].

Wall street prep, 2024. *Hyperinflation*. Online. 2024-02-20. Dostupné z: <https://www.wallstreetprep.com/knowledge/hyperinflation/> [cit. 2024-02-26].

WEBBER, Methew, 2022. *Explaining the types of inflation* Online. The Balance. 2022-10-13. Dostupné z: <https://www.thebalancemoney.com/types-of-inflation-4-different-types-plus-more-3306109> [cit. 2023-08-12].

YAĞCI, Sait, 2019. Internal and External Reasons of the Breakup of the Yugoslavia. Online. *JOURNAL OF ANATOLIA AND BALKAN STUDIES*. 2019-10-27, vol. 2, iss. 4, s. 245 - 258. Dostupné z: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=225475>. [cit. 2023-11-12].

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obr. 1 Inflace tažená poptávkou.....	7
Obr. 2 Procesy během inflace, tažené poptávkou	8
Obr. 3 Volná kapacita a inflace.....	9
Obr. 4 Nákladová inflace	10
Obr. 5 Počet případů hyperinflace.....	17
Obr. 6 Reálné peníze a inflace: leden 1991 až listopad 1993	23
Obr. 7 Daňové příjmy a příjmy ze ražebného v letech 1991-1993.....	24
Obr. 8 Inflace v České republice	28

Seznam tabulek

Tab. 1 Státy, které zažili hyperinflaci	18
Tab. 2 Účinky inflace na stálá aktiva	30
Tab. 3 Státy s hyperinflací a jejich využití mezinárodních účetních standardů.....	50
Tab. 4 Rozvaha společnosti Smaty CZ a.s. k 31.3.2023 a 31.3.2022.....	51
Tab. 5 Nepeněžní položky z rozvahy Smarty CZ a.s.....	54
Tab. 6 CPI podle kategorií, období 4.2020-4.2023.....	55
Tab. 7 Přepočtená hodnota nepeněžních položek s využitím CPI	56
Tab. 8 Výpočet GPI	57
Tab. 9 Přepočtená hodnota nepeněžních položek s využitím GPI	58
Tab. 10 Přepřacovaná rozvaha společnosti Smarty CZ a.s.....	59

ANOTAČNÍ ZÁZNAM

AUTOR	Tetiana Mitina		
STUDIJNÍ PROGRAM/OBOR/SPECIALIZACE	Specializace Finance v mezinárodním podnikání		
NÁZEV PRÁCE	Analýza vlivu inflace na finanční výkaznictví		
VEDOUCÍ PRÁCE	doc. Ing. Tomáš Krabec, Ph.D., MBA		
KATEDRA	KFU - Katedra financí a účetnictví	ROK ODEVZDÁNÍ	2024
POČET STRAN	74		
POČET OBRÁZKŮ	8		
POČET TABULEK	10		
POČET PŘÍLOH	0		
STRUČNÝ POPIS	<p>Hlavním cílem diplomové práce je analýza vlivu inflace na finanční výkazy a následně zkoumání způsobu očištění účetních dat od inflačního zkreslení. Analýza existujících způsobů, vyživaných pro úpravu finančních výkazů od vlivu inflace, proběhla se zaměřením na metodiku, využívanou mezinárodními účetními standardy. V práci bylo potvrzeno, že pokud společnost neupravuje své finanční výkazy za vysoké inflace – není schopna prezentovat reálné výsledky své aktivity. Práce doporučuje implementaci korekce výkaznictví v období inflace menší než 100 % na 3leté kumulativní bázi, využití cenového indexu, který více odpovídá činnosti podniku a zavedení odpovídající kapitoly s pravidly o úpravě během inflačního období do českých účetních standardů.</p>		
KLÍČOVÁ SLOVA	Inflace, výkaznictví, hyperinflace, cenový index, rozvaha, IFRS, účetní standardy		

ANNOTATION

AUTHOR	Tetiana Mitina		
FIELD	Specialization Corporate Finance in International Business		
THESIS TITLE	Analysis of inflation influence on financial reporting		
SUPERVISOR	doc. Ing. Tomáš Krabec, Ph.D., MBA		
DEPARTMENT	KFU - Department of Finance and Accounting	YEAR	2024
NUMBER OF PAGES	74		
NUMBER OF PICTURES	8		
NUMBER OF TABLES	10		
NUMBER OF APPENDICES	0		
SUMMARY	<p>The main goal of the diploma thesis is the analysis of the inflation effect on financial statements and the examination of the method of accounting data cleaning from inflationary distortion. The analysis of the existing methods used to adjust financial statements from the effect of inflation was carried out with a focus on the methodology used by IAS. Thesis has confirmed that if the company doesn't adjust it's financial statements for high inflation - it is not able to realistically present the results of it's activities. The thesis recommends the implementation of a correction of reporting in the inflation period less than 100% on a 3-year cumulative basis, usage of a price index that more closely matches the company's activity and the introduction of a corresponding chapter of rules on adjustment during the inflationary period into the CAS.</p>		
KEY WORDS	Inflation, reporting, hyperinflation, price index, balance sheet, IFRS, accounting standards		